БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 53 (544)
11 МАРТ ЯКШАНБА 1956 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

Съезд Марказий Комитетга аҳоли учун озиқ-овқатни ва енгил саноат учун хомашъёни мўл-кўл қилиб вужудга келтириш йўлидаги курашга партияни ва бутун совет халқини сафарбар қилиб, қишлоқ хўжалигини юксалтириш ишларини тинмай ғайрат сарфлаб давом эттиришни топширади

(КПСС Марказий Комитетининг ҳисобот доклади юзасидан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XX съездининг Резолюциясидан).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА ССР ИТТИФОҚИ МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

КПСС Марказий Комитети ва ССР Иттифоқи Министрлар Совети қишлоқ хўжалик артели Устави ҳамда колхоз ишлабчиқаришини ташкил этишда ва артель ишларини бошқаришда колхозчиларнинг ташаббускорлигини янада ривожлантириш тўғрисидаги масалани, шунингдек колхозчиларга ҳар ойда аванс бериб туриш ва колхозларда меҳнатга қўшимча ҳақ тўлаш масаласини кўриб чиқиб, бу масалалар устида қуйидаги қарорни қабул қилдилар.

Қишлоқ хўжалик артелининг Устави ва колхоз ишлабчиқаришини ташкил этишда ҳамда артель ишларини бошқаришда колхозчиларнинг ташаббускорлигини янада ривожлантириш тўғрисида

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети колхозларнинг жамоат хўжалигини ҳартомонлама ривожлантиришга ва мустаҳкамлашга, меҳнат унумдорлигини янада ошириш, давлат томонидан колхозларга кўрсатилаётган ташкилий ва техника ёрдамининг тобора кўпайиб бораётганлиги ҳамда коллектив хўжаликни маҳаллий шарт-шароитларга мослаб ташкил этишда ва бошқаришда колхозларнинг ва колхозчиларнинг ташаббускорлигини ривожлантириш асосида қишлоқ хўжалигининг ҳамма тормоқларини кескин равишда юксалтиришга биринчи даражада аҳамият берадилар.

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати раҳбарлиги остида мэмлакатимизда индустрлаштириш асосида ёппасига коллективлаштириш ўтказилди. Қишлоқда янги социалистик тузум барпо қилинди ва бу тузум ўн миллионлаб деҳқонларнинг ишлабчиқариш ва турмуш асосларини тубдан ўзгартирди. Мамлакатда тарқоқ ва примитив деҳқончилик хўжалиги ўрнида йирик коллектив қишлоқ хўжалик ишлабчиқариши вужудга келтирилди, бу эса янги техникани кенг равишда ишлатишга, илғор фаннинг ҳамма муваффақиятларидан фойдаланишга ва кўпроқ товар маҳсулоти беришга имкон беради. Колхоз тузуми янги социалистик ташкилот ва анча юксак меҳнат унумдорлигини вужудга келтириб, совет қишлоғидаги барча меҳнаткашларга тўқ ҳаёт кечирмоқ учун кенг йўл очиб берди. Коммунистик партия ва Совет давлати коллектив хўжаликларни ташкил этганларида шунга асосландилар ва асосланиб келмоқдаларки, артель хўжалигини бошқаришда эркак ва аёл колхозчиларнинг актив қатнашишлари ва чинакам фаолият кўрсатишлари асосидагина колхозларда юксак меҳнат унумдорлигига ва янги ижтимоий интизомни янада мустаҳкамлашга эришиш мумкин.

Колхозчиларнинг Иккинчи съездида қабул қилинган қишлоқ хўжалик артелининг намуна Устави колхоз тузумини мустаҳкамламоқ учун катта аҳамиятга эга бўлди, бу Уставда коллектив хўжаликни бошқаришда ўша вақтда тўпланган тажрибалар умумлаштирилган эди. Устав қабул қилинган вақтдан бери орада йигирма йилдан кўпроқ вақт ўтди. Шу вақт ичида колхоз қишлоғи ҳаётида катта ўзгаришлар рўй берди, кўп тормоқли жамоат хўжалигини қуришда янги, бой тажриба тўпланди. Колхозчи деҳқонларнинг сиёсий онглилиги ошди, улар умумдавлат манфаатларини яхши тушунадиган бўлиб қолдилар, ишчилар синфи раҳбарлик ролини ўйнаган ҳолда ишчилар синфи блан деҳқонлар иттифоқи янада кўпроқ мустаҳкамланди. Колхоз ишлабчиқаришининг янги моддий-техника базаси вужудга келтирилди.

Ҳозирги вақтда колхозларда барча далачилик ишлари тўла равишда деярли машиналаштирилган. Чорвачиликдаги ва колхоз ишлабчиқаришининг бошқа тормоқларидаги ишлар тобора кўпроқ машиналаштирилмоқда. Колхозларнинг машина-трактор станциялари блан ўзаро муносабатлари кенгайди ва мустаҳкамланди, эндиликда машина-трактор станциялари колхозларнинг жамоат хўжалигини юксалтиришда ҳал қилучи куч бўлиб қолдилар. Мамлакатда колхозларни йириклаштириш ишлари ўтказилди. Машина-трактор станциялари ва колхозлар раҳбар кадрлар блан ва мутахассис кадрлар блан мустаҳкамландилар. Энди, МТСлар ва колхозларга одатда, кўптормоқли йирик хўжаликни ташкил этиш масалаларини амалий ҳал қилишга қодир бўлган тажрибали ходимлар бошчилик қилмоқдалар. Колхозлар ва колхозчиларнинг қишлоқ хўжалик ишлабчиқаришини ривожлантиришдаги моддий манфаатдорлигини ошириш соҳасида муҳим давлат тадбирлари амалга оширилмоқда. Қишлоқ хўжалигини планлаштиришнинг янги тартиби жорий қилинди, колхозларга қишлоқ хўжалиги экин ерларининг ҳар юз гектаридан маҳсулот единицасига энг кам меҳнат ва маблағ сарфлаган ҳолда энг кўп миқдорда қишлоқ хўжалик маҳсулоти олмоқ учун бутун жамоат хўжалигини маҳаллий шароитларга мослаб давлат томонидан товар маҳсулот ҳажми белгилаб берилган топшириқлар асосида ўзлари планлаштиришларига имконият берилди.

Колхоз қурилиши ўз тараққиётининг янги босқичига кўтарилган ва қишлоқ хўжалик ишлабчиқаришини янада юксалтиришнинг янги вазифаларини колхозлар ўзлари ҳал қилаётган бу шароитларда қишлоқ хўжалик артелининг Намуна Устави эндиликда колхозлардаги хилма-хил ҳаёт ва фаолиятнинг ҳамма томонларини ўз ичига ололмай қолди, бирқанча ҳолларда колхозларнинг жамоат хўжалигини бошқаришнинг колхоз ишининг конкрет шароитларига энг кўп мос бўлиб тушадиган тартибини белгилашдаги ташаббусларини чеклаб қўймоқда.

Колхозлар ва колхозчилардан КПСС Марказий Комитетига ва СССР Министрлар Советига келаётган жуда кўп хатларда қишлоқ хўжалик артели Намуна Уставининг баъзи қоидаларини ўзгартиш тўғрисида таклифлар киритилмоқда ва айниқса томорқа участкалари бериш тартиби ва бу участкаларнинг миқдори ҳақидаги, колхозчи хонадонларнинг шахсий мулки бўлган чорва молларнинг сони ҳақидаги, колхоз яйловларидан фойдаланиш, меҳнат кунлари минимумини белгилаш, колхозчиларни колхозлардан чиқариш, даромадларни тақсимлаш, колхоз правленеларининг ҳуқуқларини кенгайтириш тартиблари тўғрисидаги масалалар ва бошқа масалалар кўтарилмоқда. Колхознинг меҳнатга яроқли аъзоларининг жамоат хўжалигида ўз меҳнатлари блан қай даражада қатнашаётганликларидан қатъий назар колхозчи хонадонларга томорқа участкалари бериш тўғрисида қишлоқ хўжалик артелининг Намуна Уставида кўзда тутилган тартиб колхозларни ташкилий хўжалик жиҳатдан мустаҳкамлаш вазифаларига зид бўлиб тушаётир, деб колхозчилар ҳақли равишда кўрсатмоқдалар. Кўпинча кам меҳнат куни ишлаётган ялқов колхозчилар, баъзан эса меҳнат қилмай колхоз блан алоқасини ҳақиқатда бутунлай узиб юборган кишилар ҳам катта-катта томорқа участкаларига эга бўлиб турибдилар, колхоз яйловларидан фойдаланмоқдалар, колхозчилар учун белгиланган бошқа имтиёзларни олмоқдалар, аммо шу блан бир вақтда колхоз аъзолари бажариши лозим бўлган элементар вазифаларни бажармаётирлар. Натижада шундай бўлиб чиқмоқдаки, коллектив хўжалик бўлиб қилинаётган ишларнинг натижалари учун, колхознинг давлат олдидаги мажбуриятларини бажариш учун бутун масъулият ҳалол ишлаётган колхозчиларнинг устига тушмоқда, аммо ялқов колхозчилар эса артельнинг жамоат хўжалигида ўз меҳнатлари блан қатнашмай, колхозчига бериладиган ҳамма имтиёзлардан фойдаланмоқдалар ва жамоат хўжалигига зарар етказган ҳолда, яъни артельдаги барча аъзоларнинг умумий манфаатларига зарар етказган ҳолда ўзларининг шахсий хўжаликларини кучайтириб юбормоқдалар.

Колхоз қурилишининг бутун тажрибаси шу нарсани яққол кўрсатиб турибдики, колхозларнинг жамоат ишлабчиқаришини ҳартомонлама ривожлантириш йўли блангина колхозчиларнинг шахсий эҳтиёжларини энг тўлиқ равишда қондириш мумкин. Колхозчи хонадонларнинг шахсий томорқа хўжалиги ёрдамчи характердаги хўжалик бўлиши лозим, колхоз жамоат хўжалиги етарлик равишда ривожланмаган вақтда колхознинг ижтимоий эҳтиёжларини ҳам, колхозчиларнинг шахсий эҳтиёжларини ҳам бир вақтда тўла равишда қондирмоқ учун мана шундай шахсий томорқа хўжалик бўлиши зарур. Ҳарбир колхозда иш шу тахлитда ташкил қилиниши кераки, токи жамоат хўжалиги тўхтовсиз ривожланиб борадиган, хилма-хил қишлоқ хўжалик маҳсулотларини кўпроқ ишлаб чиқарадиган ва шу асосда давлатнинг, колхозларнинг ҳамда колхозчиларнинг шу маҳсулотларга бўлган эҳтиёжларини тобора тўлиқ қондирадиган бўлсин. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқаришни юксак даражада ривожлантирганлиги туфайли колхозчиларнинг ўз меҳнат кунларига жамоат хўжалигидан олаётган натура ва пул даромадлари анча кўпайиб кетганлиги сабабли колхозчилар Уставда кўзда тутилган миқдорда шахсий ёрдамчи хўжаликка эга бўлишдан манфаатдор бўлмай қолган колхозлар эндиликда бизда оз эмас. Шу сабабли, шунга интилмоқ кераки, ҳамма колхозларда колхозчиларнинг олаётган даромадларида жамоат хўжалигининг роли муттасил кўпайиб борсин ва колхозчиларнинг ҳамма эҳтиёжлари асосан жамоат хўжалиги ҳисобига қондириладиган бўлсин, колхоз ишлабчиқаришида қатнашиш туфайли олинаётган даромад колхозчилар умумий даромадининг асосий ҳиссасини ташкил қиладиган бўлсин, томорқа участка ва ундан олинадиган даромадлар эса ҳақиқатан ҳам ёрдамчи аҳамиятга эга бўлиб қолсин ва асосан колхозчининг сабзавотларга, хўл меваларга, резавор меваларга бўлган шахсий эҳтиёжларини қондирадиган бўлсин ва томорқа участкаларида колхозчилар турмушига ҳусн бўладиган боғлар, мевазорлар ўстириладиган бўлсин.

Кўп колхозчилар ўз хатларида, колхозчи хонадонларнинг томорқа участкалари миқдорини ҳал қилиш ҳуқуқини колхозларнинг ўзларига бериб қўйиш керак, шунингдек колхозларнинг жамоат хўжалигини тезроқ юксалтириш ва колхозчиларнинг моддий фаровонлигини яхшилаш манфаатларини кўзлаб колхоз ички ҳаётининг бошқа масалаларини ҳам ҳал қилиш ҳуқуқини колхозларнинг ўзларига бериб қўйиш керак, деган фикрларни айтмоқдалар.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети бирқанча районларда маҳаллий партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари колхозларга ишлабчиқаришнинг конкрет шароитларига ва хўжалик тараққиётининг савиясига мос келмайдиган умумий ташкилий формаларни ва хўжалик нормативларини белгилаб беришлари орқасида колхоз демократиясини бузиш фактлари борлигини қайд қилдилар. Баъзан, ҳатто бригадалар ва звенолар ташкил қилиш, колхозчилар меҳнатини нормалаш ва бу меҳнатга ҳақ тўлаш, бригада бошлиқлари ва колхозлардаги бошқа вазифадаги шахсларнинг вазифаларини белгилаш сингари колхозларнинг ички ҳаётига доир бўлган ва ҳарқайси хўжаликнинг шароитини синчиклаб ҳисобга олган ҳолда алоҳида ҳал қилиниши лозим бўлган масалалар ҳам юқоридан белгилаб берилган. Гарчи, колхозларнинг иш шароити бир-биридан жуда фарқ қилса ҳам, ҳарқайси хўжаликнинг шароитини ўрганиш асосида колхозчиларнинг меҳнатини тўғри ташкил қилишда малакали ёрдам бериш ўрнига, қатъий равишда белгиланган иш нормаларини ва баҳоларини, бошқарув аппарати тузилишининг ҳамма учун бирхил нормативларини ва схемаларини ва шунинг сингариларни юқоридан белгиланиб келинди.

Кўпгина ходимлар шуни унутиб қўймоқдаларки, қишлоқ хўжалик артели — ўз ихтиёри блан бирлашган деҳқонларнинг коллектив хўжалигидир ва артель маҳсулотларига ва мулкларига артель аъзоларининг ўзлари хўжайиндирлар ва артель аъзоларининг ўзлари артель ишини совет ҳокимиятининг қонунларига, Партия ва Ҳукумат қарорларига мувофиқ равишда, давлатнинг, колхозларнинг ва колхозчиларнинг манфаатларини кўзлаб бошқариб борадилар. Бундай ходимлар шуни унутиб қўйиб, хўжаликни қай тариқа тўғри ташкил қилиш ва бошқариш кераклигини колхозларга ўз вақтида айтиш, маслаҳат бериш ўрнига колхозлардаги ишларнинг аҳволини чуқур ўрганмайдилар, ҳарбир айрим хўжаликнинг хусусиятларини чуқур билмайдилар ва колхозларга амалий жиҳатдан кам ёрдам кўрсатмоқдалар.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети қарор қилдилар:

Қишлоқ хўжалик артелининг Намуна Устави қабул қилинган вақтдан бери колхоз қишлоғида жиддий ўзгаришлар рўй берганлигини — янги моддий-техника базаси вужудга келтирилганлигини, коллектив хўжаликни ташкил этиш ва бошқариш соҳасида бой тажриба тўплаганлигини, колхозчи деҳқонларнинг сиёсий онглилиги ошганлигини, шаҳарлардан юборилган ўттиз мингчилар ҳисобига ҳам, шунингдек колхозчи деҳқонлар орасидан ўсиб етишган, кўптормоқли йирик хўжаликка раҳбарлик қилишга ва коллектив хўжаликни бошқариш масалаларини амалий равишда тўғри ҳал қилишга лаёқатли кадрлар ҳисобига ҳам колхозлар тажрибали кадрлар блан мустаҳкамланганлигини, шундай шароитда колхозлар давлатнинг умумхалқ манфаатларига, колхозларнинг ижтимоий манфаатларига ва колхозчиларнинг шахсий манфаатларига асосланиб туриб колхоз ҳаётига тааллуқли масалаларни ўзлари шу вақтгача бўлиб келганига қараганда яна ҳам анча мустақилроқ ҳал қилаоладиган бўлиб қолганликларини ҳисобга олиб, КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети колхозларга, деҳқончиликни ва чорвачиликни кескин равишда юксалтиришдан иборат асосий вазифага асосланиб, колхознинг маҳаллий, конкрет шарт-шароитини ҳисобга олган ҳолда қишлоқ хўжалик артели қабул қилган Уставнинг айрим моддаларини ўзлари тўлдирсинлар ва ўзгартирсинлар, деб тавсия қилишни маслаҳат беришни зарур деб ҳисоблайдилар.

Қишлоқ хўжалик артели Уставига тузатишлар, ўзгартишлар ва қўшимчалар киритишда қуйидагиларни назарда тутилса яхшироқ бўлур эди:

Колхозларга бириктириб қўйилган ва колхознинг асосий бойлиги бўлган ерлардан қишлоқ хўжалигини планлаштиришнинг янги тартиби асосида энг рационал фойдаланишни таъминлаш, колхозлар ва МТСларнинг ишлабчиқариш воситаларидан, иш кучларидан тўлиқ фойдаланиш, унумсиз пул, натура ва меҳнат чиқимларини, маъмурий бошқарма ҳаражатларини камайтириш. Шу асосда колхозчиларнинг меҳнат унумдорлигини анча ошириш ва колхоз жамоат хўжалиги даромадини ва колхозчилар моддий фаровонлигини ўстиришнинг асоси бўлган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш;

колхозчи оиласидаги меҳнатга яроқли аъзоларнинг артель жамоат хўжалигида меҳнат блан қатнашувини ҳисобга олган ҳолда колхозчи хонадонларнинг томорқа участкалари миқдорини белгилаш. Томорқа участкаларининг миқдорини белгилашда шунга асосланиб иш кўриш кераки, колхозчиларнинг оилаларида меҳнатга яроқли колхозчилар бўлсаю, бу колхозчилар колхозда ишламасалар, ёки артельнинг жамоат хўжалигида ўз меҳнатлари блан етарли равишда қатнашмасалар, бундай колхозчиларнинг оилалари колхозда ҳалол ишлаётган колхозчиларнинг оилаларига қараганда камроқ миқдордаги томорқа ерга эга бўлсинлар. Бунда томорқа ерлар фондини колхознинг жамоат ерлари фонди ҳисобига кўпайтиришга йўл қўймасдан, балки, аксинча, томорқа ерлар фондини камайтиришга интилмоқ керак, чунки МТСларда кўп миқдорда техника бўлганлиги ва механизациялаш юксак даражада бўлганлиги сабабли ерлардан жамоат хўжалигида фойдаланиш ниҳоят даражада манфаатлироқ бўлади ва оқибат натижада колхозчилар анча кўп даромад оладилар;

колхозчи хонадонлар шахсий фойдаланадиган чорва моллар сонини маҳаллий шароитларни ҳисобга олиб белгилаш, бунда шуни назарда тутмоқ керакки, қишлоқ хўжалик артелининг Намуна Уставида чорвачилик ривожланган деҳқончилик районлари қаторига ўтказилган бирқанча районларда ҳамда илгариги ярим кўчманчи ва кўчманчи чорвачилик районларида кейинги йилларда хўжалик тараққиётида катта ўзгаришлар рўй берганлиги сабабли колхозчи хонадонлар эга бўлиши мумкин бўлган чорва молларнинг илгари белгиланиб қўйилган миқдорини сақлаб қолмоқ учун заруриятб ўлмаса керак;

колхознинг жамоат хўжалигида сарф бўладиган меҳнатга эҳтиёжни назарда тутиб мажбурий меҳнат кунлари минимумини белгилаш, шунингдек механизациялаш даражасини ва ҳалол ишлаётган колхозчилар ҳақиқатда эришган меҳнат кунлари миқдорини ва меҳнат кунларини тежаб сарф қилиш зарурлигини ҳисобга олган ҳолда иш нормаларини ҳамда ишларни меҳнат кунлари блан баҳолашни ишлаб чиқиш;

колхоз жамоат ишлабчиқаришини ривожлантиришда колхозчиларнинг моддий манфаатдорлиги принципидан ҳартомонлама фойдаланиш, артельнинг энг яхши ишлаётган аъзоларини рағбатлантириш, колхозларда меҳнат унумдорлигини оширишнинг муҳим воситаси сифатида колхозчиларга ҳар ой сайин аванс бериб туришни жорий қилиш ва шу мақсадлар учун ойдан ойга ўтиб турадиган зарур натура ва пул фондлари вужудга келтириш.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети колхозларга МТСда доимий ишга қабул қилинган ва колхозда ишлаб турган тракторчиларнинг ва трактор бригадаларидаги бошқа ишчиларнинг томорқа участкаларини колхозчи хонадонлар учун белгиланган миқдорларда сақлаб қолишни тавсия қиладилар. Агар тракторчиларнинг ва МТСдаги бошқа доимий ишчиларнинг меҳнатга яроқли оила аъзолари колхозда белгиланган меҳнат кунлари минимумини тўлдириб ишламасалар, у ҳолда колхозчилар умумий йиғилишининг қарори блан улардаги томорқа участканинг миқдори камайтирилиши мумкин.

Тузатишлар, ўзгартишлар ва қўшимчалар киритилиб, колхозчиларнинг умумий йиғилишида қабул қилинган ва район ижроия комитетида рўйхатга олинган қишлоқ хўжалик артели Устави қишлоқ хўжалик артели фаолиятининг асосий қонунидир ва унга риоя қилиш шу колхознинг ҳамма аъзолари учун мажбурийдир.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети колхозчилар умумий йиғилишининг артель аъзоларини колхозлардан чиқариш, томорқа участкаларининг миқдорини камайтириш тўғрисидаги ва бошқа баъзи масалалар тўғрисидаги қарорлари қишлоқ хўжалик артельлари аъзоларининг руҳсатини олмай, район ижроия комитетлари томонидан бекор қилинаётганлигини нотўғри деб ҳисоблайдилар. Бу эса ялқов колхозчиларнинг бутун коллективнинг фикри ва манфаатлари блан ҳисоблашмасликларига йўл очиб беради, умумий йиғилишларнинг ролини камситади ва колхозчиларнинг ўзлари қабул қилган қарорлар учун жавобгарликларини пасайтиради. Шу сабабли колхозчиларнинг колхоздан чиқарилганликлари, томорқа участка миқдори камайтирилганлиги тўғрисида ва бошқа масалалар устида район ижроия комитетига юбораётган шикоятларини колхозчиларнинг умумий йиғилишида такрор кўриб чиқиш мақсадга мувофиқ бўлур эди, шундан кейин қабул қилинган қарор узил-кесил қарор бўлур эди.

Бирқанча колхозларда, айниқса шаҳар атрофидаги колхозларда баъзи ялқов колхозчилар ва колхоз посёлкалари территориясида яшаб турган ҳолда ижтимоий-унумли меҳнат блан шуғулланмаётган, яъни колхозларда, давлат корхоналарида ва муассасаларида ёки кооператив ва жамоат ташкилотларида систематик равишда ишламаётган, лекин ҳалол ишлаётган колхозчилар блан баббаравар шарт-шароитда турган айрим шахслар борлиги сабабли колхозлар шу категориядаги кишиларга томорқа участкаларидан, яйловлардан ва пичанзорлардан фойдаланиш имкониятини бериш керакми, ёки йўқми эканлигини ўзлари ҳал қилишлари тўғри бўлур эди.

Аҳоли яшаб турган бирнеча пунктни ўз ичига олган бирқанча йирик колхозларда колхозчиларнинг умумий йиғилишларини мунтазам равишда чақириб туриш қийин бўлганлиги сабабли колхоз ҳаётига тааллуқли у ёки бу масалалар қаерда кўриб чиқилиши ва ҳал қилиниши лозимлигини: умумий йиғилишларда кўриб чиқиш керакми, ёки колхозчилар томонидан сайланадиган вакилларнинг, ишончли кишиларнинг йиғилишларида ёхуд бригада йиғилишларида кўриб чиқиш керакми, бунинг тартибини колхозлар шарт-шароитга қараб ўзлари белгилашлари мақсадга мувофиқдир.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети район, область, ўлка партия комитетларининг ва иттифоқчи республикалар компартиялари марказий комитетларининг, район, область, ўлка ижроия комитетларининг, автоном ва иттифоқчи республикалар Министрлар Советларининг эътиборини шу нарсага жалб қилдиларки, колхоз ишлабчиқаришини ташкил этишда ва артель ишларини бошқаришда колхозчиларнинг ташаббускорлигини янада ривожлантириш партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг колхозлардаги ишларнинг аҳволи учун бўлган масъулиятини камайтирмайди, балки оширади, шу сабабли КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети қишлоқдаги сиёсий ва ташкилотчилик ишлари савиясини кўтаришни, колхозчиларнинг ижодий активлигини оширишни, социалистик қишлоқ хўжалигининг бутун куч ва воситаларини ишга солишни ҳамда кадрларимизнинг ҳарбир колхоздаги ишнинг аҳволи учун бўлган масъулиятларини оширишни талаб қиладилар.

Колхозчиларга ҳар ойда аванс бериб туриш ва колхозларда меҳнатга қўшимча ҳақ тўлаш тўғрисида

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети шуни қайд қилиб ўтдиларки, кейинги йилларда колхозларнинг пул даромадлари ошиб кетди ва колхозчиларнинг меҳнат кунларига пул бериш кўпайди. Броқ, колхозлардаги мавжуд практика, яъни даромадларнинг меҳнат кунларига қараб тақсимланадиган асосий қисми колхозчиларга фақат хўжалик йили тамом бўлганидан кейингина берилаётганлиги қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришга етарлик ёрдам бермайди ва жамоат хўжалигини ривожлантиришда колхозчиларнинг моддий манфаатдорлигини янада ошириш вазифаларига жавоб бермайди.

Кўпгина колхозлар даромадларни тақсимлашнинг анча прогрессивроқ системасини қўлланиб, ҳар ойда колхозчиларга жамоат хўжалигида ишлаган меҳнат кунларининг ҳаммаси учун аванс бериб турмоқдалар. Колхозлар колхозчиларга аванс бериб турмоқ учун ойдан ойга ўтадиган пул ва озиқ-овқат фондларини вужудга келтирмоқдалар.

Колхозчиларга ҳар ойда аванс бериб туриш колхозларда меҳнат унумдорлигини оширишнинг муҳим воситасидир, меҳнат кунининг ролини кўтаради ва жамоат хўжалигини ривожлантиришда колхозчиларнинг манфаатдорлигини оширади.

Колхозчилар меҳнатига қўшимча ҳақ тўлашнинг мавжуд тартибини қайтадан кўриб чиқиш ҳам зарур бўлиб қолди. Колхозларнинг ўзлари умумдавлат ва умумколхоз манфаатларини ҳисобга олган ҳолда ўз хўжаликларини ривожлантиришни планлаштираётган ҳозирги вақтда меҳнатга қўшимча ҳақ тўлашнинг мавжуд тартиби, яъни планни ошириб бажарганлик учун областьдаги, ўлкадаги ва республикадаги ҳамма колхозлар учун, ҳарқайси колхознинг ишлабчиқариш даражасини ва хусусиятларини ҳисобга олмай бирхил миқдорда қўшимча ҳақ тўлаш тартиби белгилаб қўйилаётганлиги колхозларнинг ташаббусини бўғиб қўймоқда ва ҳалол ишлаётган, у ёки бу тормоқдаги план топшириқларини ошириб бажараётган колхозчиларни рағбатлантиришга ёрдам бермаётир.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети, колхоз ишлабчиқаришининг ҳамма тормоқларини кескин равишда юксалтирмоқ учун зарур шарт-шароит вужудга келтирилган, колхозлар ташкилий жиҳатдан мустаҳкамланган ва коллектив хўжаликни бошқаришда етарлик тажриба ортдирилган ҳозирги вақтда қўшимча ҳақ тўлашнинг илгари тавсия қилинган тартибига ва миқдорига зарурият қолмади, деб ҳисоблайдилар. Қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштириш кўпайганлиги ва колхозларнинг даромадлари ошиб кетганлиги сабабли колхозчиларнинг меҳнатига тўланадиган асосий ҳақ ниҳоят даражада ошади, шу сабабли қўшимча тўланадиган ҳақ яхши иш учун мукофотлашнинг рағбатлантирувчи формаси бўлиши лозим.

Планлаштиришнинг янги тартиби жорий қилинганлиги ва колхоз ўзидаги мавжуд имкониятларнинг ҳаммасидан тўлиқ фойдаланишни ҳисобга олиб колхоз ишлабчиқаришини ўзи планлаштираётганлиги ва қабул қилинган планга асосланиб туриб бригадаларга (звеноларга) чорвачиликда ва хўжаликнинг бошқа тормоқларида ишлаётган колхозчиларга топшириқларни ўзи белгилаётганлиги сабабли, ўз билимларини ошириб, ижодий ташаббус кўрсатиб ва бутун илғор ва прогрессив усулларни колхоз ишлабчиқаришида жорий қилиб, колхоз қабул қилган план топшириқларини ошириб бажараётган ва ўзининг яхши ишлаши блан қўшимча қишлоқ хўжалик маҳсулоти вужудга келтираётган колхозчиларга, мутахассисларга ва МТС трактор бригадаларининг аъзоларигагина қўшимча ҳақ тўланиши лозим.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлигини ва чорвачилик маҳсулдорлигини ошириш планларининг ошириб бажарилганлиги учун колхозчиларнинг, бригадаларнинг (звеноларнинг), МТС трактор бригадалари ходимларининг, мутахассисларнинг ва колхоз раҳбар ходимларининг меҳнатига тўланадиган қўшимча ҳақ колхозчилар умумий йиғилишида белгиланиши ва тасдиқланиши тўғрироқ бўлади, деб ҳисоблайдилар. Қўшимча тўланадиган ҳақнинг миқдорини белгилашда бригаданинг (звенонинг) далачиликда, чорвачиликда ва қишлоқ хўжалигининг бошқа тормоқларида эришган ишлабчиқариш даражаси ҳисобга олиниши, бунда колхоз ишлабчиқаришининг ҳамма тормоқларида ишлаб турган колхозчиларни тахминан баббаравар даражада рағбатлантириш принципига риоя қилиниши зарур.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети қарор қилдилар:

Жамоат хўжалигини ривожлантиришда колхозчиларнинг моддий манфаатдорлигини янада ошириш мақсадида колхозларга умумий йиғилишларнинг қарорига биноан колхозчиларга жамоат хўжалигининг ҳамма тормоқларидан ҳақиқатда олинган пул даромадларининг камида 25 процентини ва қишлоқ хўжалик маҳсулотларини контрактация қилиш, давлатга сотиш ва етказиб бериш мажбурияти бўйича олинадиган пул маблағларининг 50 процентини бутун йил бўйи ҳар ойда аванс тариқасида бериб туриш тавсия қилинсин.

Давлат банкига тушаётган ҳамма даромадларнинг 25 процентини ва контрактациялар, маҳсулотни давлатга сотиш ва етказиб бериш мажбурияти бўйича авансмлар тариқасида олинган маблағларнинг 50 процентини алоҳида текушчий счётга колхозларнинг талабига биноан ўтказиб қўйиш топширилди, бу счётдаги пулларни колхоз правлениеси фақат колхозчиларга авансмлар бермоқ учун ва меҳнат кунларига тақсимлаб бермоқ учун сарфлаши мумкин.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети Тайёрлаш министрлигига, СССР Гўшт ва сут маҳсулотлари саноати министрлигига, СССР Озиқ-овқат товарлари саноати министрлигига ва Центросоюзга 1956 йилдан бошлаб колхозларга, уларнинг талабларига биноан, давлатга маҳсулот етказиб бериш мажбурияти тариқасида топшириладиган дон, кунгабоқар ва бошқа мойли экинлар, картошка, сабзавот ва гўшт қимматининг 50 проценти миқдорида пул авансмлари бериб туриш вазифасини юкладилар.

СССР Давлат банки тайёрловчи ташкилотларга мазкур мақсадлар учун тегишли кредит беришга мажбурдир.

СССР Қишлоқ хўжалик министрлигига ва СССР Давлат банкига юқорида айтиб ўтилган маҳсулотларни тайёрлаш бўйича колхозларга авансмлар бериш тартиби тўғрисидаги инструкцияни манфаатдор министрликлар ва бошқармаларнинг иштироки блан ишлаб чиқиб, бир ой муддат ичида тасдиқлаш топширилди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қарорида шу нарса кўзда тутилдики, колхозлар капитал қурилишлар учун олган узоқ муддатли қарзларини умумий пул даромадларидан биринчи навбатда қоплайдилар ва бу тўловларни бўлинмас фондлар ҳисобига ўтказадилар.

Колхозларга чорвачилик бинолари ҳамда бошқа бинолар ва иншоотлар қуришга, шунингдек кўпйиллик кўчатлар ўтказишга ва ўстиришга сарфланган меҳнат кунларига тўланадиган пулларни колхозчиларнинг умумий йиғилиши қарорига асосан бўлинмас пул фондлари ҳисобига (тасдиқланган кирим-чиқим сметасига мувофиқ) ўтказиш тавсия қилинди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети бригадаларга (звеноларга), чорвачиликдаги ишлар блан машғул бўлган колхозчиларга, МТС трактор бригадаларининг ходимларига, мутахассисларга ва колхозларнинг раҳбар составига қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлигини ва чорвачилик маҳсулдорлигини оширишнинг колхоз томонидан ишлаб чиқилган ва тасдиқланган планларини ошириб бажарганликлари учун натура ва пул блан қўшимча ҳақ тўлаш тартибини ва тўланадиган ҳақнинг миқдорини мавжуд резервларнинг ҳаммасидан тўла фойдаланишни ҳисобга олиб колхозлар ўзлари белгиласинлар, деб тавсия қилдилар.

МАШИНАСОЗЛИК — ОҒИР ИНДУСТРИЯНИНГ ЮРАГИ

Машинасозлик соҳасида ускуналар ва машиналарнинг, станоклар, пресслар, аппаратлар ва приборларнинг иш унуми юксак даражада бўлган янги турларини ишлаб чиқаришни янада ўзлаштириш ва кенг ривожлантириш энг муҳим вазифа деб ҳисоблансин. Машинасозлик ва металл ишлаш маҳсулотларини ишлаб чиқариш бешйил мобайнида тахминан 80 процент кўпайтирилсин.

(СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1956—1960 йилларга мўлжалланган олтинчи бешйиллик плани юзасидан КПСС XX с'езди Директиваларидан).

Тўқимачилик станоксозлигини янада тараққий этдириш учун

Е. ГЛУШЧЕНКО,

«Таштекстильмаш» заводининг бош инженери.

«Таштекстильмаш» заводи маркаси босилган йигирув, пишитув ва ровничний станоклар Иттифоқимизнинг Москва, Ленинград, Рига, Ашхобод, Каунас, Тбилиси каби шаҳарларидаги ҳамда халқ демократияси мамлакатларидаги шоҳи, шерсть ва ип газлама тўқиш корхоналарида ишлатилмоқда. Бу фабрика ва комбинатларда маҳсулот ишлаб чиқаришни янада кўпайтириш, унинг сифатини яхшилаш, қўшимча материал ва электр энергияси сарфлашни имкони борича камайтириш йўли блан маҳсулот таннархини камайтириш кўп жиҳатдан бизга ва биз каби машинасозларга боғлиқ. Биз етказиб бераётган машиналар қанчалик мукаммал бўлса, тўқимачиларнинг меҳнат унумдорлиги шунчалик ортади.

Мана шунинг учун ҳам биз ўзимиз ишлаб чиқараётган станокларни систематик равишда модернизация қилиб туришга, янги машиналар ихтиро' қилишга, янги конструкциялар ишлаб чиқиш ва уларнинг намуналарини тайёрлашга, шунингдек, бошқа жойларда яратилган анча мукаммалроқ типдаги агрегатларни серияли ишлаб чиқаришни ўзлаштиришга катта аҳамият бермоқдамиз.

Заводимиз конструктор ва технологлари, мастер ва новатор ишчилари пахта толасини йигирадиган машиналарни такомиллаштириш устида ишлаб, анча муваффақиятларни қўлга киритдилар. Сўнгги икки йилнинг ўзида завод коллективи тўқимачиларга иш унуми юқори бўлган, енгил ва камгабаритли бирнеча хил станоклар яратиб берди. Жумладан, заводда яратилган тўртцилиндрли «П66 — 3» станоги аввалги йигирув машиналарига нисбатан ҳартомонлама афзалдир. Унинг қисмларини тайёрлаш қулай бўлиши блан бирга оғирлиги камайтирилган, габарити кичрайтирилган, иш унумдорлиги эса оширилган.

Шунингдек, «П 83—Ш» ва «П 114—Ш» маркали жун йигириш машиналари ишлаб чиқаришни ўзлаштириб, улардан икки серия тайёрлаб чиқардик. Бу машиналар шерсть тўқиш корхоналарида шу пайтгача қўлланиб келинган инглиз сельфакторларидан 3—4 ҳисса кам жой эгаллайди. Шу блан бирга иш унумдорлиги ундан бирнеча ҳисса кўпдир.

Ровничний машиналар конструкциясига ҳам бирқанча прогрессив ўзгартишлар киритилди. Эски тортиш приборлари ўрнига заводимиз инженер-конструктори ўртоқ Зарубин ихтиро' қилган тортиш конструкциясининг жорий этилиши ҳарбир машинанинг оғирлигини 600 килограмм камайтиришни та'минлади.

Шубҳасиз, бу ютуқлар заводимиз маркаси блан чиқарилаётган машиналар шуҳратини анча оширишни та'минлади. Аммо техника тараққиётининг сўнгги чўққиси бўлмаганидек, биз ҳам бу ютуқлар блан қаноатланиб қолаолмаймиз. Ўз ишимизга танқидий қараб баҳо берадиган бўлсак, мағрурланиш учун ҳеч ўрин йўқ эканлигини дарҳол сезамиз. Бунга қуйидаги бир мисолни келтиришнинг ўзи ҳам кифоя қилади.

Бизнинг заводда бирнеча йиллардан бери пахта толаларини пилталайдиган ровничний машиналарнинг эскирган типлари ишлаб чиқарилади. Бу станокларнинг қўйилган коник шестернялари пилтани урчуққа узатиш процессида баланд овоз чиқаради, бу эса ишчилар нервига салбий та'сир кўрсатади. Ваҳоланки, чет мамлакатлардаги «Платт», «Реттер», «Текстима» фирмаларида ва машинасозлик саноати унча тараққий этмаган Хитой Халқ Республикасида биз ишлаб чиқараётганга қараганда анча такомиллаштирилган, шовқунсиз ишлайдиган ровничний машиналар чиқарилмоқда. Бизнинг заводда чиқарилаётган йигирув машиналари ўзининг техник хусусиятлари ва ташқи кўриниши жиҳатидан четэлларда ишлаб чиқарилаётган машиналарнинг энг яхши намуналаридан орқада қолмоқда.

Машиналарнинг ҳарбир звеносининг мустаҳкамлиги ва чидамлилигини та'минлаган ҳолда унинг ҳаракат тезлигини ошириш иш унумини оширишнинг энг муҳим шартидир. Сўнгги вақтларда бирқанча тўқимачилик фабрика ва комбинатларида мавжуд ускуналарнинг иқтисодий кўрсаткичлари урчуқларнинг айланиш тезлигини ошириш йўли блан яхшиланмоқда. Бу— ускуналарнинг иш унумдорлигини оширишни та'минлайдиган қимматли ташаббусдир. Лекин бу янгиликни қўлланиш натижасида, айниқса жун йигириш ва пишитиш цехларида йигирув халқаларининг чидамлилиги ва ишлаш муддати камайиб кетаётир. Ленинград, Пенза ва Тошкентдаги заводларда ишлаб чиқарилаётган йигирув халқаларининг сифати ҳозирги замон тўқимачилик саноати талабларига жавоб бермаётир. Йигирув машиналарининг иш унумини ошириш манфаатлари биздан мана шу қолоқликни тезда тугатишни талаб этади.

Янги ва энг янги техникани ишлабчиқаришга жорий қилиш ишчи кучини кўплаб тежаш блан бирга ускуна, ишлабчиқариш майдони, хомаш'ё, ёқилғи ва бошқа материалларни кўплаб иқтисод қилишни ҳам та'минлайди. Агар аввалари станок ишлаб чиқаришда 10 — 12 маркали пўлат ва 2 — 3 маркали чўян ишлатилган бўлса, ҳозирги машинасозлар 500 хил маркадан кўпроқ турли хил пўлат, чўян ва қотишмалардан фойдаланиш имкониятига эгадирлар Булардан ташқари пластмасс, прессланган ёғоч, резина, металлокерамика, винипласт буюмлари ҳам кенг қўлланиладиган бўлди.

Биз мана шу имконият ва резервлардан унумли фойдаланиш йўли блан ҳозирги юксак талабларга жавоб берадиган машиналар конструкциясини яратиш соҳасида бирмунча ишлар қилмоқдамиз. 1955 йилнинг охирида тайёрланган «П 66 — 5» маркали йигирув станоги бундан олдинги «П 66 — 2» ва «П 66 — 3» маркали машиналарга қараганда анча такомиллаштирилди. Янги агрегатнинг эни 360 миллиметр камайтирилди, бу эса фабрикаларда мавжуд ишлабчиқариш майдонига 30 процент кўп машина ўрнатиш имкониятини беради. «П 66 — 5» станогида дефицит материалларни кам қўлланиш, резина, пластмасс каби материаллардан кўпроқ фойдаланиш ва кўпгина қисмларни ихчамлаштириш йўли блан машина оғирлигини аввалги станокларга нисбатан 20 процент камайтирилди. Шу йилнинг иккинчи кварталида ана шу камгабаритли машинанинг дастлабки сериясини ишлаб чиқариб, мамлакатимиздаги тўқимачилик корхоналарига юборамиз.

Шуни алоҳида та'кидлаб ўтиш керакки, эскириб қолган машина ва механизмларнинг шу пайтгача ишлаб чиқарилаётганлигига биринчи навбатда конструкторлар, илмий-текшириш муассасаларининг ходимлари айбдордирлар. Айрим конструктор ва илмий ходимлар техникани тинмай олға суриш ишига бор билими ва ғайратини сарф қилиш ўрнига эришилган ютуқлардан қаноатланиш, муваффақиятлардан мағрурланиш, Ватанимизда ҳамда чет мамлакатларда фан ва техника соҳасида кашф қилинган янгиликларни ўрганиб бормаслик ва бу янгиликларга менсимасдан қараш каби зарарли кайфиятларга берилиб кетганлар. Бунинг оқибатида янги деб яратилаётган айрим машиналар конструктив жиҳатдан ҳозирги замон талабига жавоб бермаётир.

Бирнеча йиллардан бери областимиздаги илғор коллективлар сафида келаётган заводимиз станоксозлари КПСС XX с'езди Директиваларида саноат ходимлари олдига қўйилган улуғвор вазифаларни бажариш учун барча имкониятларни сафарбар этмоқдалар. Шубҳасиз бу вазифаларни бажариш осон эмас, ҳали йўлимизда ҳал этилмаган бирнеча мураккаб масалалар, қатор қийинчиликлар турипти. Лекин ишлабчиқаришнинг жуда қийин масалаларини муваффақият блан ҳал қилиб келаётган, техника прогресси ва илғор технология учун курашда ижодий ташаббускорлиги ошаётган заводимиз коллективи бу қийинчиликлардан сра чўчимай, шу йилнинг ўзида 10 хил машина конструкциясини ишлаб чиқиш ва 7 хилининг намуналарини тайёрлаб, серияли ишлаб чиқаришга бошлашдек мас'улиятли вазифаларни бажариш учун янада зўр ғайрат блан фидокорона меҳнат қилмоқда.

Пахтачилик саноати марказий илмий-текшириш институтининг ходимлари пахта тозалаш заводларидаги ишлабчиқариш процессларини автоматлаштиришга доир муҳим проблемалар устида иш олиб бормоқдалар. **Суратда** (чапдан ўнгга): младший илмий ходим **К. Нуркелдиев**, старший илмий ходим **Р. Шамсутдинов**, техник-эксперементатор **А. Кутарин** ўртоқлар марказлаштирилган автомат бошқарув пультини схемага солиштириб кўрмоқдалар.

В. Салов фотоси.

Янги машиналар

Областимиздаги машинасозлик корхоналарининг коллективлари тайёрланаётган маҳсулот ҳажмини кўпайтириш блан бир қаторда машиналар, приборлар, кўтарма кранлар, станоклар, аппаратлар ва бошқа хил асбоб-ускуналарнинг янги-янги турларини ишлаб чиқаришни ўзлаштирмоқдалар.

***Тошкент экскаватор заводининг ишчилари ва инженер-техник ходимлари шу йил февраль ойида 3—352 маркали чорак кубали экскаваторнинг биринчисини тайёрладилар. Машинага ўрнатилган кенг гусеницалар унга яхши маневр қилиш имконини беради. Корхонада бу йил ана шундай экскаваторлардан камида 500 та тайёрланади.**

***«Узбекселмаш» заводининг коллективи шу кунларда СКГХ—6 маркали бир йўла чигитни олти қаторга квадрат-уялаб экучи сеялкалар ишлаб чиқаришни ўзлаштириш устида иш олиб бормоқда. Корхона коллективи кўклам экиш кампаниясига қадар бу машиналардан дастлабки 400 тасини ишлаб чиқариш учун курашмоқда.**

***Главэкскаваторга қарашли Тошкентдаги ремонт заводининг коллективи камгабаридли землесосларнинг дастлабки партиясини ишлабчиқарди.**

Ишлабчиқариш қуввати янада ортади

Тошкентдаги пахта тозалаш ускуналари ишлаб чиқарувчи 2-нчи машинасозлик заводининг ишчи, хизматчи ва инженер-техник ходимлари КПСС XX с'ездининг тарихий қарорларини амалга ошириш учун курашиб, ишлабчиқариш технологиясини тобора такомиллаштираётирлар. Ҳозир заводнинг ишлабчиқариш қувватини оширишга қаратилган бирқанча тадбирлар амалга оширилаётир. Жумладан, механика-йиғув цехи кенгайтирилиб, янги ускуналар ўрнатилмоқда.

Ана шу тадбирлар заводда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг миқдорини анча оширишга, янги-янги хил машиналар, тўқимачилик ҳамда пахта тозалаш корхоналари учун ускуналар ва запас қисмлар тайёрлашни кўпайтираётир. 1956 йилдан бошлаб пайпоқ-трикотаж фабрикалари учун «ММП-1» маркали янги машиналар ишлаб чиқариш, шунингдек биринчи марта пахта тозалаш вақтида пахтадаги ҳавони чиқариб тозалайдиган «СС-15» маркали скрипкали сепараторлар ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Бу машинанинг иш унуми эски сепаратор машинанинг иш унумига нисбатан икки баравар юқори бўлиб, соатига 15 тонна пахтанинг ҳавосини тозалайди.

Заводнинг бош инженери ўртоқ Игорь Петрович Прокофьев корхонанинг келгуси истиқболи ҳақида гапириб бундай дейди:

— Олтинчи бешйилликда асосий иш процесслари механизациялаштирилиб, корхонамизнинг ишлабчиқариш қуввати янада ошади. Бунинг натижасида 1955 йилдагига қараганда маҳсулот ишлаб чиқариш 1960 йилга бориб 81 процент кўпаяди, меҳнат унумдорлиги эса 52 процент ортади.

Корхонанинг ҳамма цех ва участкаларида янги хил маҳсулот ишлаб чиқариш тез ўзлаштирилиб, 1956 йил планини муваффақиятли бажариш учун кураш кундан-кунга қизиб бераётир. Ўртоқ А. А. Зилберман бошлиқ қуюв цехининг ишчилари ишлабчиқариш процессларини ихчамлаштираётганликлари, ишни график асосида олиб бораётганликлари туфайли биринчи квартал планини 28 февральдаёқ бажариб, квартал охиригача қўшимча равишда 158 тонна қуйилма беришга аҳд қилдилар. Цех ватанпарварлари ана шу мажбуриятни бажариш учун социалистик мусобақани кучайтириб, смена топшириқларини системали равишда ошириб бажараётирлар.

Ишлабчиқаришдаги мавжуд механизмларни янада такомиллаштиришга, иш процессларини ихчамлаштиришга корхона рационализаторлари катта ҳисса қўшмоқдалар. Мастер ўртоқ Коноваловнинг берган таклифи асосида формовка иши илгарига нисбатан анча ихчамлаштирилди.

КПСС XX с'езди қарорларидан руҳланиб, социалистик мусобақани тобора кучайтираётган завод коллективи йил бошидан бери давлатга пландан ташқари 562 минг сўмлик маҳсулот берди. Меҳнат унумдорлиги эса ўтган йилнинг шу даврига қараганда 17 процент ортди.

З. ШОКИРОВ.

Қишлоқ хўжалик машиналари конструкциясини такомиллаштирайлик

А. ДУБЛЕННИКОВ.

«Чирчиксельмаш» заводининг бош конструктори.

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1956—1960 йилларга мўлжалланган олтинчи бешйиллик плани юзасидан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XX с'ездининг Директиваларида республикамизда 1960 йилда 1955 йилдагига нисбатан пахта етиштиришни тахминан бирярим баравар кўпайтириш мўлжаллланган. Бу ғоят катта вазифани муваффақият блан амалга ошириш ҳамда мамлакат халқ хўжалигининг пахтага нисбатан тобора ортиб бораётган талабларини имкони борича тўла қондириш учун чигитни торқаторлаб, квадрат ва тўғри бурчак-уялаб экиш каби прогрессив усулларни кенг жорий қилиш, колхоз ва совхозларда ғўза парваришини комплекс механизациялаш лозим.

Совет Иттифоқининг пахтакор республикаларида, шу жумладан, Ўзбекистон республикасида пахта етиштиришни янада кўпайтириш ва ғўза парваришини комплекс механизациялаш соҳасидаги шу куннинг талаблари ўз навбатида қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхоналари коллективлари ҳамда янги машиналар яратучи конструкторлар олдига жуда катта вазифаларни қўймоқда.

Совет Ўзбекистони Иттифоқимизнинг асосий пахта базаси бўлиши блан бирга, у, Иттифоқимизнинг пахтакор районларини қишлоқ хўжалик машиналари блан та'минловчи база ҳамдир. СССРнинг пахтакор районларини энг янги машиналар ва тракторга тиркаладиган асбоблар блан та'минлаш мас'улияти асосан областимиз зиммасига тушади, чунки қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводлари асосан Тошкент область территориясида жойлашгандир.

Броқ шуни э'тироф қилиш керакки, бу соҳада ҳали жиддий камчиликлар бор. Ўзбекистон Коммунистик партияси XIII с'ездида та'кидлаб ўтилганидек, областимиздаги қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхоналари КПСС Марказий Комитети ва ССР Иттифоқи Министрлар Советининг пахтачиликни комплекс механизациялаш ҳақидаги қарорини қониқарсиз бажармоқдалар. «Узбексельмаш», «Чирчиксельмаш» ва «Ташсельмаш» заводлари ишлаб чиқараётган пахта териш машиналари, чанглагич-пуркагич машиналар, культиваторлар ва бошқа машиналарнинг кўпгина конструктив ва ишлабчиқариш нуқсонлари бор.

Қишлоқ хўжалигининг энг муҳим тармоқларидан бири бўлган пахтачиликни янги машиналар блан та'минлаш ва ғўза парваришидаги иш процессларини комплекс механизациялаш соҳасида юз бераётган бу жиддий камчиликларнинг сабаби шундаки, кўпгина конструкторларимиз агротехниканинг ҳозирги талабларига тўла жавоб берадиган янги машиналар конструкциясини яратиш, илгарилари ишлаб чиқарилган машиналар конструкциясига зарур бўлган ўзгартишларни киритиш масалаларини жуда суст ҳал қилмоқдалар.

Қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводларининг қониқарсиз ишлаётганликларига кўп жиҳатдан пахтачилик бўйича Давлат махсус конструкторлик бюросининг ёмон ишлаётганлиги сабаб бўлмоқда.

Бу бюро янги машиналар конструкциясини жуда секинлик блан ишлаб чиқмоқда. Бунинг устига қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводларига топширилаётган конструкцияларда жиддий камчиликларга йўл қўйилмоқда. Корхоналарда янги машиналар ишлаб чиқаришни ўзлаштириш ва уни тайёрлаш тажрибалари шуни кўрсатмоқдаки, ГСКБ машиналарнинг узел ва детальларини унификациялаш ва шу асосда машиналар ишлаб чиқариш процессларини тезлаштириш ҳамда МТСларни зарур запас қисмлар блан та'минлашни енгиллаштириш блан боғлиқ бўлган ғоят муҳим масалаларга етарли э'тибор бермаётир.

Конструкторлик бюроси қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводларига кўпгина жиддий камчиликлари бўлган, технологияси охиригача тўла ишлаб чиқилмаган чертёжларни бермоқда, бу эса ўз навбатида корхоналарда янги машиналар ишлаб чиқаришни ўзлаштириш муддатларини узайтириб юбормоқда ва маҳсулот таннархининг белгиланганидан анча ошиб кетишига сабаб бўлмоқда. Машиналар конструкциясидаги турли хил камчиликлар қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводларининг ишига жуда катта салбий та'сир кўрсатмоқда. Буни бизнинг заводимиз коллективи тажрибасида яққол кўриш мумкин.

Ўтган 1955 йилда «Чирчиксельмаш» заводининг коллективи иккита янги машина—НКУ-2,4—2,7 маркали культиваторлар ва СКН-4М маркали кўрак териш машиналари ишлаб чиқаришни ўзлаштирди. Бу ерда шуни алоҳида айтиб ўтиш керакки, пахтачилик бўйича Давлат махсус конструкторлик бюроси томонидан етказиб берилган бу янги машиналар чертёжида кўпгина жиддий камчиликлар бор эди. Уларни тугатмасдан туриб ишда олға силжиш мумкин эмас эди. Корхона инженерлари, конструкторлари ва технологлари бу машиналарни ишлабчиқаришни ўзлаштириш жараёнида улар конструкциясига жиддий ўзгартишлар киритдилар. Завод ма'мурияти, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг чақириғига жавобан ишлабчиқариш новаторлари ва илғорлари, рационализатор ҳамда ихтиро'чилар бу ишларда актив иштирок этдилар.

Янги машиналар конструкциясини корхона коллективининг, кенг жамоатчилигида муҳокама қилиниши натижасида ГСКБ ходимлари йўл қўйган камчиликларнинг кўпчилиги тугатилди. Шунингдек, айрим деталь ва узелларни унификациялаш ҳамда машиналар учун ишлатиладиган прокатлар ва метизлар хилини камайтириш йўллари белгилаб чиқилди.

Коллективимиз томонидан амалга оширилган ташкилий-техник тадбирлар ўзининг жуда яхши натижаларини берди. **Жумладан, НКУ-2,4—2,7 маркали культиваторларнинг оғирлиги 85 килограмм камайди, уларни тайёрлаш учун сарфланадиган меҳнат 60 норма-соат қисқарди. СКН-4М маркали кўрак терувчи машиналарнинг оғирлиги эса 218 килограмм камайди, уларни тайёрлаш учун сарфланадиган меҳнат 120 норма-соат қисқарди.**

Биз ўзлаштирган ҳар икки янги машинанинг конструкциясидаги умумий камчиликлар ҳақида гапириб ўтиш керак. Машиналар конструкциясини ҳатто юзаки кўриб чиқилганда ҳам, уларни проектловчи конструкторларда қат'ий симметрияга интилиш ҳорлиги яққол кўзга ташланади. Мисол учун модернизация қилинмаган кўрак териш машинасини олиб кўрайлик. Унда иккита ишчи аппарати — машинанинг сўл ва ўнг томонларига ўрнатиладиган ишчи аппаратлари бор. Бу ишчи аппаратларини бир-бири блан алмаштириш мумкин эмас. Ҳар икки томондаги аппаратларнинг қисмлари бир-бирига жуфт ҳолда тайёрланади. Бунинг учун эса машинанинг ўнг ва сўл томонларига ишлатиладиган аппарат детальларини тайёрловчи айрим-айрим модельлар талаб қилинади. Шундай қилиб, машинанинг бирқанча узел ва детальларини тайёрлаш учун лозим бўлган оснасткаларни икки баравар кўп тайёрлаш керак эди. Ана шу камчиликлар натижасида цех ҳамда участкаларни янги машиналар ишлаб чиқаришга мослаштириш ва уларни тайёрлашни ўзлаштириш заводда кўп вақтни олар эди. Машиналар конструкциясидаги бу камчиликларнинг ҳаммасини ГСКБ ходимлари тугатишлари мумкин эди ва у иш процессларини қарийб икки бараварга қисқартирарди. Броқ амалда бундай бўлмади.

Бундай жиддий камчиликлар фақат кўрак териш машинасидагина эмас, балки НКУ-2,4—2,7 маркали культиваторлар конструкциясида ҳам кўриш мумкин. **Коллективимиз культиваторларнинг чап ва ўнг қанотидаги ўғитлагичларни унификациялаштирди. Натижада ўғитлагичлар тайёрлашда меҳнат унумдорлиги қарийб икки бараварга ошди ва ҳарбир ўғитлагичдан 30 килограммдан ортиқ металл тежаб қолинадиган бўлди. Илгари ҳарбир ўғитлагичнинг оғирлиги 55 килограмм эди, унификацияланганадан сўнг эса унинг оғирлиги 24 килограммга келтирилди.**

Юқоридагилардан шуни хулоса қилиб айтиш мумкинки, янги машиналар проектини тузучи конструкторларимиз машиналарнинг фақат чап ва фақат ўнг томонларигагина ўрнатиладиган узел ва детальларни имкони борича камайтиришлари ва уларни унификациялаш масалалари блан жиддий равишда шуғулланишлари лозим.

Машинадаги бирхил иш бажарадиган детальларни ва бир типдаги узелларни ҳамда мазкур машинадаги детальларни бошқа машиналардаги худди ана шундай типдаги детальлар блан унификациялаш масалаларига алоҳида э'тибор бермоқ зарур. Турли машиналарнинг ўхшаш узелларини унификациялаш жуда яхши натижаларни беради. Илгари СКН-4 кўрак териш машиналарининг конструкциясида алоҳида бункер тайёрлаш кўзда тутилган эди. Бундай бункерларнинг ҳарбири заводга 1600 сўмга тушарди. Ўзбекистон саноати 1955 йилгача пахта териш машиналари учун 20 мингдан ортиқ бункер ишлаб чиқарди.

Ма'лумки, кўрак териш машинаси пахта териш машинасидан сўнг ишга тушади. Бундай шароитда пахта териш машиналаридаги бункерлардан кўрак териш машиналарида фойдаланиш имкони туғилади. Бундан ГСКБ ходимлари жуда яхши хабардор эдилар. Афсуски, ана шу имкониятни амалга ошириш юзасидан кўп вақтгача ҳечқандай иш қилинмади. Пахта териш машиналаридаги бункерларни кўрак териш машиналарида фойдаланиш масаласи йиллик планда белгиланган кўрак териш машиналарининг 50 процентини ишлаб чиқарилганидан сўнггина ҳал қилинди. Кечикиб бўлса ҳам амалга оширилган бу тадбир корхонага 3 миллион сўмдан ортиқ фойда берди.

Қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхоналаридаги жиддий камчиликлардан яна бири шуки, машиналарга ишлатиладиган прокатлар ва материалларнинг хили ҳаддан ташқари кўпайиб кетган. Бу эса ўз навбатида иш жараёнида жуда катта қийинчиликларни туғдиради. Корхонамиз коллективи завод та'минот бўлимининг ишини енгиллаштириш ва турлари кўпайиб кетиб, ишлабчиқариш процессларида катта қийинчилик туғдираётган металл ва прокатларнинг хилларини имкони борича камайтириш ва бу соҳада тартиб ўрнатиш мақсадида бирқанча ишлар қилди. Броқ шуни ҳам айтиш керакки, машиналар конструкциясида белгиланган материалларни ўзгартиш соҳасида турли хил қийинчиликларга дуч келинмоқда. Бундай ўзгартишларга аввало янги машиналарни проектловчи конструкторлар қат'ий қарши чиқмоқдалар. Бир машина проекти устида ишлаётган бирқанча конструкторларнинг ба'зилари бирор детальни бирхил маркали пўлатдан тайёрлашни лозим деб топсалар, бошқа бир конструктор эса худди шу детальни иккинчи бир маркали пўлатдан тайёрлаш керак деб ҳисоблайди. Бирхил шароитда ишлаб, бирхилдаги вазифани бажарувчи детальларни бирнеча хил металлдан тайёрлаш ҳартарафлама ўнғайсизлик туғдиришини ҳисобга олиб, корхоналарда мазкур материаллар унификация қилинса, ГСКБ ходимлари завод инженер-конструкторларидан норози бўлмоқдалар.

Заводимиз бу йил янги машина — КУ-3,0 маркали олтиқаторли культиваторнинг чертёжини олди.

Ҳозир ишлаб чиқарилаётган СКН-4М ва НКУ-2,4—2,7 машиналарига 137 хил прокат ишлатилмоқда. Бу кўрсаткич, афтидан, ГСКБ ходимларини қаноатлантирмади, шекилли, олтиқаторли культиваторнинг проекти тузилганида машинага ишлатиладиган прокат хили 159 га етказилди. Агарда бу материалларнинг жуда кўп қисмини Иттифоқимизнинг узоқ районларидан келтирилиши ҳисобга олинса, у ҳолда машиналарга ишлатиладиган прокатлар хилини ҳаддан ташқари кўпайтириш корхоналарнинг иш сур'атига ва тайёрланаётган маҳсулотнинг таннархига жуда катта салбий та'сир қилиши яққол кўринади.

ГСКБ раҳбарлари (бошлиғи ўртоқ Депта) машина детальлари проекти тузилганида, кўпинча унинг мустаҳкам ва пишиқ бўлишига ҳамда шу детальларни ишлаб чиқаришда қулайлик туғдириш каби муҳим масалаларга жиддий э'тибор бермай келмоқдалар. Одатда кўпгина конструкторларимиз у ёки бу детальнинг проектини тузганларида, детальнинг ўзига хос хусусиятлари, унинг бажарадиган вазифалари ва ишлаш шароитларини ҳар тарафлама тўла ҳисобга олмасдан, детальни ўзи ма'қул деб топган материалдан тайёрлаш лозим деб ҳисоблайди. Бундай чалкашлик ва бош-бошдоқлик конструкторларимиз ўртасида чинакамига ўзаро ижодий ҳамкорликнинг йўқлигини, машиналарга ишлатиладиган прокатларни ҳамда узель ва детальларни унификациялаш соҳасида етарли иш олиб борилмаётганлигини кўрсатади.

Бизнинг фикримизча, ишчи чертёжларини қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводларига топширишдан олдин уларнинг технологиясини ишлаб чиқиш ишларига корхоналарнинг ходимлари, ишлабчиқариш новаторлари ҳамда рационализатор ва ихтиро'чиларининг кенг активини жалб этиш йўли блан машиналар конструкциясини ҳар томонлама муҳокама қилиш — умум ишимизга жуда катта ёрдам берган бўлур эди.

Барча колхоз ва совхозларда агрегатлар ҳамда пахта майдонларини чигит экишга сифатли тайёрлайлик!

☆ ☆ ☆

Ўзбекистон КП область комитетида

Ўзбекистон КП область комитети Юқоричирчиқ районидаги 1-нчи МТСнинг ва Пискент районидаги 1-нчи МТСнинг директорлари Қосимов ва Копотун ўртоқларнинг область партия комитети ва область ижроия комитетининг 1955 йил 27 декабрьда «МТС, совхоз ва колхозларда 1956 йилда чигитни квадрат-уялаб экиш учун кадрлар тайёрлаш тўғрисида» чиқарган қарорини бажаришлари ҳақидаги ҳисоботларини эшитиб, уларнинг мазкур қарорни ҳозиргача бажармаётганликларини кўрсатиб ўтди.

Юқоричирчиқ районидаги 1-нчи МТСда шу йилнинг 5 мартигача барча ихтисосдаги кадрлардан 400 киши ўрнига атиги 88 киши ўқитилган; Ҳозирги вақтда фақат 129 киши ўқиб турипти.

МТС директори ўртоқ Қосимов экиш агрегатлари шахсий составларини тайёрлаш каби муҳим ишга э'тиборсизлик блан қараб, кадрларга квадрат-уялаб экиш техникасини ўргатиш юзасидан зарур чораларни кўрмаётир.

Текширишда тракторчи ва сеялкачиларнинг алоҳида-алоҳида ўқитилганлиги, режасимида ишлаши лозим бўлган колхозчиларни амалий машқ қилдирилмаганлиги, шундай қилиб экиш агрегатлари экипажларининг пухта тайёрланмаганлиги каби камчиликлар аниқланди.

Пискент районидаги 1-нчи МТСда 24 экиш агрегати учун экипаж тайёрлаш ўрнига фақат 15 агрегат учун экипаж тайёрланган.

МТС директори ўртоқ Копотун чигитни квадрат-уялаб экишга тайёргарлик кўришга етарли даражада э'тибор қилмаётир ва бу тадбирнинг аҳамиятига тўла баҳо бермаётир. Бу шундан ма'лумки, қатор оралари иккитомонлама ишланиши лозим бўлган 4 минг гектар майдондан фақат 900 гектар ерга чигитни сеялкалар блан квадрат-уялаб экиш мўлжалланмоқда. Қолоқ колхозларда кўпгина майдонлар қатор оралари 45 сантиметрли қилиб чигит экишга ажратилган, лекин бунда пахтани машина блан териш имкониятлари э'тиборга олинмаган.

МТСларда кадрлар тайёрлаш ишининг қониқарсиз аҳволда эканлигига сабаб шуки, Юқоричирчиқ ва Пискент район партия комитетлари (Иброҳимов ва Латипов ўртоқлар) бу иш блан қизиқмаётирлар ва квадрат-уялаб экадиган кадрларни тайёрлаш ишини тезда тугаллаш тадбирларини кўрмаётирлар. Район партия комитетларининг МТС зонаси бўйича секретарьлари бу муҳим тадбирни амалга оширишга шахсан раҳбарлик қилмаётирлар. Улар колхоз ва МТСларда кадрлар тайёрлаш ишининг бориши устидан контрольлик ўрнатмаганлар.

Область партия комитети областьдаги МТСларда кадрлар тайёрлаш ишининг ғоят қониқарсиз бораётганлигини та'кид этди. 1077 экипаждан ҳозиргача фақат 103 экипаж ўқишни тугаллаб, шоҳодатнома олган, тракторчи, сеялкачи, режасимини кўчирувчилар каби бошқа ходимлар ҳалигача ўқитилмаган.

Область қишлоқ хўжалик бошқармаси (Молчанов ва унинг кадрлар бўйича ўринбосари Сайдуллаев ўртоқлар) бирқатор МТСларда экиш агрегати экипажлари тайёрлаш ишининг ёмон уюштирилганлигини биладилар. Лекин улар бу ҳолнинг чигитни режасимлардан фойдаланиб, ўз вақтида сифатли қилиб квадрат-уялаб экишни хавф остида қолдиришга сабаб бўлишини ҳисобга олмаётирлар ва камчиликларни йўқотиш учун амалий чора кўрмаётирлар.

Чигитни квадрат-уялаб экиш учун кадрлар тайёрлаш ишига мас'улиятсизлик блан қараганлиги учун Юқоричирчиқ районидаги биринчи МТСнинг директори ўртоқ Қосимовга виговор э'лон қилинди.

Пискент районидаги 1-нчи МТСнинг директори ўртоқ Копотунга унинг чигитни квадрат-уялаб экиш кадрлари тайёрлашга ва қолоқ колхозларда чигитни квадрат-уялаб экишни та'минлашга нотўғри муносабатда бўлаётганлиги кўрсатилди.

Область партия комитети Қосимов ва Копотун ўртоқлардан кадрларни ўқитиш ва синовдан ўтказиш ишини шу йил 15 мартгача тугаллашни талаб этди.

Область қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи, район партия комитетларинигнг секретарьлари ва район ижроия комитетлари раисларидан МТСлардаги аҳволни батафсил ўрганиб чиқиш, чигит ва маккажўхорини квадрат-уялаб экиш учун кадрлар тайёрлашнинг сифатини яхшилаш юзасидан тегишли тадбирлар кўришни ва барча агрегатлар учун зарур бўлган экипажлар тайёрлашни 15—20 мартгача тугаллаш талаб этилди.

Район партия комитетларининг МТС зоналари бўйича секретарьларига квадрат-уялаб экиш агрегатлари ходимларини синовдан ўтказиш ва малакаларини текшириш ишларини та'минлашга шахсан бошчилик қилиш мажбуриятини юклатилди.

Бир қатор МТСларда мазкур қарорнинг бажарилишини текшириш ва текшириш натижалари тўғрисида 20 марттача область комитетига хабар қилиш Область партия комитетининг қишлоқ хўжалик бўлимига топширилди.

Комсомоллар ғайрат кўрсатиб ишламоқдалар

Гулистон районидаги Молотов номли колхознинг комсомол а'золари кўкламга тайёргарлик ишларини олиб боришда ғайрат кўрсатиб ишламоқдалар. Улар янги, прогрессив усулда квадрат-уялаб чигит экишни пухта ўрганиш мақсадида колхозда ташкил қилинган курсда ўқиб чиқдилар. Курсни комсомол а'золаридан 23 киши муваффақият блан тамомлади. Ҳозир улар курсда олган назарий билимларини янги усулда чигит экишни тажриба қилиб, бойитмоқдалар. Мўл ҳосил етиштиришда анчагина тажрибага эга бўлган комсомоллар бригада ва звено бошлиқлари вазифаларини муваффақият блан бажармоқдалар. Комсомол а'зоси ўртоқ Қ. Қаюмов ўзи бошқараётган звенонинг ҳар гектар пахта майдонидан давлатга 40 центнердан ҳосил етказиб бериш мажбуриятини олди.

Колхоз комсомолларининг ҳарбири пахта далаларига камида 10—15 тоннадан маҳаллий ўғит чиқариш мажбуриятини олди.

М. СУЛТОНОВ.

☆

Юқори ҳосилли колхозда

Верхне-волинск районидаги Карл Маркс номли колхоз а'золари ўтган йили чигитни квадрат-уялаб экиб, ғўза парваришини ўз вақтида, сифатли ўтказиб 930 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан она-Ватанга 30,5 центнердан ҳосил топширишга эришдилар.

Колхоз бир йилнинг ўзида 10 миллион 23 минг сўм даромад қилди ва колхозчиларнинг ҳарбир меҳнат кунига 11 сўмдан пул тақсимланди.

Ҳозир колхоз далаларида кўклам экиш кампаниясига пухта тайёрланилмоқда. Кузда сифатли шудгор қилиб қўйилган ерларга маҳаллий ўғитлар ташиб чиқариш кучайтирилаётир. Ирригация ва мелиорация ишлари эса асосан тамомланди, қишлоқ хўжалик асбоб-ускуналари тўла ремонтдан чиқарилиб, мавсумга тахт қилиб қўйилди.

— Ўтган йилги эришган муваффақиятларимизни янада мустаҳкамлаш учун, — дейди колхоз раиси, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати ўртоқ Қ. Султонов,— барча пахта майдонларига 60х45 ва 50х50 схемаси бўйича чигит экишни планлаштирдик. Колхоз а'золари ўтган йилгига қараганда пахта ҳосилини ҳар гектарига 6 центнердан оширишга қарор қилдилар.

Шу кунларда пахта далаларида қилинаётган ҳалол ва фидокорона меҳнат бу мажбуриятнинг шараф блан бажарилишидан дарак бермоқда.

М. АДИЗОВ.

Экишга пухта тайёрланилмоқда

Пахтадан мўл ҳосил етиштиришда ҳал қилувчи давр ҳисобланган экишга тайёрланиш кунларида Бўка районидаги Каганович номли колхоз а'золари айниқса намуна кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар. Колхозчилар ўтган йили пахта етиштиришда илғор, прогрессив усулни кенг қўллаб, гектаридан 22,1 центнердан ҳосил топширишга муваффақ бўлган эдилар. Квадрат-уялаб чигит экишнинг афзаллигини ўз тажрибаларида кўрган колхоз а'золари бу йил пахта майдонларининг 870 гектарига 60х45 схемасида чигит экиб, гектаридан 28 центнердан ҳосил етиштириш учун зўр ғайрат блан фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Мавжуд экин майдонларини вақтида ўғитлаб, шудгордан чиқариб қўйганлар. Минерал ўғит ва уруғлик чигит ташиб олинди. 2400 тонна маҳаллий ўғит далага чиқарилди. Колхоз территориясидаги барча суғориш тармоқлари муддатидан илгари сифатли қилиб тозаланди; қишлоқ хўжалик асбоблари ремонти ҳам тугалланди.

Чигитни қулай муддатда сифатли қилиб экиб олиш мақсадида 52 киши квадрат-уялаб экиш тўғрисида назарий ва амалий билим олди.

— Биз, — дейди звено бошлиғи ўртоқ Ражаб ота Пўлдошев, — ўтган йили 12 гектар пахта майдонига чигитни 60х60 схемасида экиб, гектаридан 35 центнердан ҳосил йиғиб олган бўлсак, бу йил мавжуд пахта майдонимизга 60х45 схемасида чигит экиб, гектаридан она-Ватанимизга 50 центнердан пахта топширамиз.

Колхоз а'золари ўз зиммаларига олган мажбуриятларини шараф блан бажариш мақсадида ғайратларига-ғайрат қўшиб, фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Ҳ. ТЎЛАГАНОВ.

☆ ☆ ☆

БИРИНЧИ БАҲОР

Янги бешйилликнинг биринчи баҳорини кутиб олмоқдамиз. унинг нафаси юракларни қитиқламоқда, илиқ шабадаси юзга урилмоқда. Тоғ ва дарaлардаги ирмоқлардан шарқираб оқабошлаган қор сувлари дар'ёларни тўлдириб, экинларни сувга тўйдиришга ва'да бермоқда.

Шарофатли баҳор—бу, — дейди кўпни кўрган қарияларимиз, — ер тўйса, эл тўяди, қор мўл бўлди, нам ернинг бағри-бағрига сингди.

Шарофатли баҳор—бу,—дейди ҳарбир совет кишиси. Бу баҳорни жонажон партиямиз XX с'езди қарорлари блан қуролланган ҳолда, белимизни бақувват тутиб кутиб олмоқдамиз. Мақсад аниқ: Олтинчи бешйиллик Директивалари хўжалик соҳасидаги ҳарбир ишимизда—бизга йўлчи юлдуз бўлиб хизмат қилади.

Тунов куни Орджоникидзе районидаги Маленков номли колхозда бўлганимизда юқоридаги фикримизнинг айни ифодасини амалда кўрдик. Қори эриб битган унумдор ерлар устига қуёш ўз нурини аямай сочиб, уни етилтирмоқда.

Катта кампания — экиш арафасида колхозда катта митинг бўлди. Митинг қатнашчилари Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XX с'ездининг қарорларини чин кўнгилдан табрикладилар. Митингдан кейин колхоз активлари, бригада ва звено бошлиқлари узоқ суҳбатлашдилар. Уларнинг ҳарбири колхоз хўжалигини янада юксалтириш ҳақида ўз фикрини баён қилар, ўтган йилнинг якунларини тарозига солиб, бу йилги катта ишлар ҳақида гапирарди.

Маленков номли колхоз а'золари кўптармоқли хўжаликни тобора ривожлантириш йўлида йил сайин катта ютуқларга эришмоқдалар. Колхоз ўтган йили Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасида қатнашди, колхоз раиси Эгамбердиев, илғор бригада бошлиқлари Виставканинг олтин, кумуш медаллари ва қимматли буюмлар блан мукофотландилар. 1955 йилда колхоз 800 гектар ернинг ҳар гектаридан 35 центнердан ошириб пахта топширди ва Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Қизил байроғини олиш шарафига муяссар бўлди.

— Партиямиз тарихий Пленумларининг қарорларида колхозчи деҳқонлар олдига қўйилган асосий вазифа, — деди ўртоқ Эгамбердиев,—ҳосилни тўхтовсиз ошираборишдан, қўл кучи сарфлашни камайтириб, механизацияни кенг жорий қилишдан иборат. Биз ўтган йили чорвачилик ва деҳқончилик ишларига сарфланадиган 32 минг 650 меҳнат кунини тежаб қолибмиз. Бу ниманинг натижаси. Биринчи навбатда, пахта етиштиришда агротехниканинг янги усулларини қўллаш, чорва молларининг маҳсулдорлигини ошириш самарасидир. Лекин айрим соҳаларда меҳнат куни ортиқча сарфланди. Бинокорлик ишларининг планли ўтказилмаганлиги натижасида 300 меҳнат куни ошиқча сарфланди. Бизда ма'мурий идора аппарати ҳали ҳам мўлжалдагидан анча кўп. Булар учун 300 меҳнат куни кўп сарфлаяпмиз.

Колхоз раиси пахтакор бригадаларнинг социалистик мусобақасига батафсил тўхталди. Алмат Шерматов, Ғофур Қодиров, Сайдамир Аҳроров, Зиё Алматов, Ла'ли Солиҳова ўртоқлар бошлиқ бригада ва звенолар ҳар гектар ердан 37 центнердан 40 центнергача пахта етиштирдилар.

Броқ ҳамма бригада ва звеноларимиз ҳам мана шундай юқори ҳосил етиштирганларида эди, колхозимиз ўрта ҳисобда гектаридан камида 37 центнердан пахта берган бўлар эди. Биз ўтган йили квадрат-уялаб чигит экишни кенг қўлланаолмадик, бу ҳол ҳосилнинг мўл бўлишига ёмон та'сир қилди. Пахта ҳосилини оширишнинг бирдан-бир йўли мумкин қадар катта майдонларга чигитни квадрат-уялаб экиш, қатор ораларини кўпроқ кўндалангига ишлашдир. Янгиликдан чўчиш, аввалги йиллардаги шуҳратга ортиқча баҳо бериш кўпгина бригадаларимизда пахта ҳосилининг камайиб кетишига олиб келди. 1954 йилда 9-нчи бригада ҳар гектар ердан 38,4 центнердан пахта берган эди, ўтган йил эса, фақат 35,79 центнердан пахта топширди. Ёки Юсуп Раззоқов бригадасини олиб кўрайлик. Юсупака колхозимизнинг кекса пахта усталаридан бири. Бирор йил 37 центнердан кам ҳосил олган эмас эди. Ўтган йили эса ҳар гектар ердан 31 центнер пахта топширди, ҳосилни бир йил ичида расо 6 центнер камайтириб юборди. Мана звено бошлиғи Муриватов шу ерда ўтирипти, ғайратли йигит. 1954 йилда 40 центнердан ошириб пахта берди. Ўтган йили эса пахта ҳосилини 33 центнерга тушириб қўйди.

Ҳисобот-сайлов вақтида мендан кулганингиз эсингиздами?—деди Эгамбердиев сўзини давом эттириб,—раисдан 66 та меҳнат куни қирқилсин, деб қарор чиқардик. Жуда тўғри. Нега десангиз, колхозимиз бўйича ишлабчиқариш плани тўла бажарилмади. Чорвачилик маҳсулотлари—тухум, жун кам олинди. Мана раиснинг меҳнат куни қирқилипти. Планни бажармаган бригада ва звенолардан янада кўпроқ меҳнат куни қирқилган. Ишни қойил қилганлар эса қўшимча меҳнат куни олишади. Мана, Мамад Ўртаев бригадаси, битта ҳам қўшимча меҳнат куни ололмайди. Нега десангиз, ҳосилни камайтириб юборди-да.

— Ўтган йили колхозимиз пахта тайёрлаш планини ошириб бажарган, давлатга пландан ташқари кўпгина ортиқча сут етказиб берган бўлса ҳам, хўжаликнинг ҳамма соҳалари бўйича ишлабчиқариш плани бажарилмай қолди..—деди активлардан Эргаш Раҳимжонов,—раис айтгандек, ишимизда хотиржамлик кайфиятлари сезилмоқда. Биз мавжуд имкониятлардан тўла фойдаланаолмаяпмиз. Айниқса сабзавот бригадалари малакали кадрлар блан мустаҳкамланмаганлиги учун картошка, сабзавот ва ем-хашак экинларидан кам ҳосил етиштирилди.

Орджоникидзе МТСининг бош агрономи ўртоқ Эсон Йўлдошев колхозда трактор ишлари плани тўла бажарилганлигини та'кидлади. Ўтган йиллардагига нисбатан механизациянинг даражаси ошган, лекин ҳали кўпгина ишлар механизациялаштирилиши керак. Колхознинг кўпгина бригадаларида қатор ораларини иккитомонлама ишлаш топшириғи тўла бажарилмади. Ўғит солиш, қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши кураш, чорвачиликдаги кўпгина ишлар тўла сур'атда механизациялаштирилиши зарур. Давлат МТСимизни машиналар блан тобора кўпроқ та'минламоқда, бу йил катта майдонларга чигитни янги усулда экмоқ учун МТС коллективи колхозга яқиндан ёрдам бериш мажбуриятини олади.

Ўртоқ Йўлдошев пахтадан муттасил юқори ҳосил олиб келаётган Сталин номли ва «Қизил Ўзбекистон» колхозларининг иш тажрибалари тўғрисида батафсил тўхталди. Бу колхозларнинг квадрат-уялаб чигит экилган, қатор оралари иккитомонлама парвариш қилинган участкаларида пахта ҳосили 1954 йилдагига нисбатан анчагина ошган. Айрим бригадалар ҳосилни бир йил ичида 7—8 центнер оширишга муваффақ бўлдилар.

Тошкент областидагина эмас, республикада энг илғор ҳисобланган «Қизил Ўзбекистон» колхозини социалистик мусобақага чақириш идеяси шу пайтда туғилди. «Юқори ҳосилли колхозга етиб оламиз!» дейишди қат'ий равишда колхоз активлари. Бу қарор барча колхозчиларга ма'қул бўлди.

Суҳбатга илғор бригада бошлиғи Алимат Шерматов аралашади:

— Ҳаммангизга ма'лум,—ўтган йили пахта планини бажарган бўлсак ҳам анча имкониятлардан фойдаланмай қолдик. 19 бригаданинг иши 19 хил бўлди. Негаки, ҳарбир бригада ҳархил ҳосил олган. Мана қўшнимиз Юсупакам. Ҳосилни бир йилда 6 центнер камайтириб юборидтилар. Бунга сабаб нима? Ҳаммангизга ма'лум, яна айтишга мажбурман. 1954 йил кузида Юсупакам «янги усулни 100 процент қўллайман», деб кўкрагига уриб гапирди, ҳар гектар ердан 40 центнердан пахта бераман, деб ишонтирди. Кўклам келиб, экиш пайти бошланганда, Юсупакам ўз билганларини қилдилар. Улчов симларини қабул қилмадилар, чигитни эскича экдилар. Ёки ўғитлашни олиб кўрайлик. Бошқа бригадалар машина блан ўғит солса, Юсупакам кўнмади. Машина келгунча улов кучи блан ўғит солиб қўйди. Яна кузгача «албатта 40 центнер пахта бераман» дейишни давом эттириб, кўкрак кериб юраверди. Ҳозир эса Юсуп Раззоқов бригадасига ўхшаган бригадалар колхозимизда пахта ҳосилининг камайиб кетишига сабаб бўлиб турипти. Кўкламга тайёргарликни олиб кўрайлик. Ҳали раис айтгандек, бу соҳада ҳам Юсупакам бригадаси орқада. Энди 100 тоннага яқин ўғит тайёрлапти. Бизнинг бригада эса 500 тоннага яқин маҳаллий ўғитни далага чиқариб қўйди.

Агар аҳвол шундай давом этаверса, бу бригада бу йил ҳам колхозни орқага тортади. Мен ўз бригадам а'золари номидан бу йил ҳар гектар ердан 45 центнердан пахта топшириш учун сизларни социалистик мусобақага чақираман. Еримизнинг ҳаммасига янги усулда чигит экамиз. Бешйилликнинг чинакам қаҳрамони бўламан десанг, кучингни шу йилнинг ўзида кўрсат!

Маленков номли колхоз а'золари партиямиз XX с'езди қарорларидан илҳомланиб, ҳар гектар ердан камида 39 центнердан пахта етиштириш, сабзавот ҳосилини бир ярим марта кўпайтириш, ҳарбир сигирдан камида икки минг килограммдан сут соғиб олишга қарор қилдилар. Улар кўклам экишини муваффақиятли ўтказиш учун дала ишларини ҳарқачонгидан қизитиб юбордилар.

Улчов сими блан чигит экишда қатнашадиган экипаж а'золари янги агротехникани яна ва яна ўрганмоқдалар. Квадратлар аниқ бўлишига э'тибор кучайтирилган. Автомашиналар блан узоқ яйловдан чириган қўй қийлари ташиб келтирилмоқда. Ер тузувчилар квадрат участкаларини ажратаётирлар.

Ҳамма, олтинчи бешйилликнинг биринчи кўкламини орзиқиб кутмоқда. Пахтакорлар партия XX с'езди қарорларига фидокорона меҳнат блан жавоб беришга отланди.

Х. ТЎРАЕВ.

БИБЛИОГРАФИЯ

Ватанпарвар шоирнинг китоби

Она-Ватанимизнинг озодлиги ва мустақиллиги учун фашист босқинчиларига қарши олиб борилган жангларда қаҳрамонлик намуналарини кўрсатган, охирги нафасигача курашиб, қаҳрамонларча ҳалок бўлган ватандошларимизнинг номларини доим иззат-ҳурмат блан эслаймиз. Уларнинг босиб ўтган жанговар йўлларини ўрганамиз, болаларимизга ўшалардай дов'юрак, ҳақ иш учун содиқ бўл деб, насиҳат қиламиз.

Отоқли татар шоири, Совет Иттифоқи Қаҳрамони Муса Жалил номини ҳам худди шундай чуқур ҳурмат блан тилга оламиз. У ўзининг қаҳрамонона кураши, метин иродаси, ўлмас поэзияси ва душман панжасида ҳарбий асирлар ўртасида босқинчиларга қарши олиб борган жанговар агитацияси блан совет ватанпарварлигининг ёрқин намунасини кўрсатди; унинг заҳ, қоронғу Моабит тюрьмасида қийноқ-азобларга бардош бериб, фашист босқинчиларнинг тор-мор бўлишига қат'ий ишониб ёзган оташин ше'рлари ҳақ иш ва ҳаёт учун курашнинг жанговар ҳайқириғи бўлиб жаранглайди.

Муса Мустафо ўғли Жалилов 1906 йилнинг 15 февралида Оренбург губерниясида (ҳозирги Чкалов областида) деҳқон оиласида туғилди. У аввал овулда, сўнгра шаҳарда ўқиди. 1919 йилда комсомол сафига кирди; Муса Жалилнинг биринчи ше'ри «Қизил Юлдуз» газетасида босилди, ўша вақтда у ўн уч ёшда эди. 1920 йилда қишлоғида комсомол ячейкасини тузиб, ўз тенгқурларини комсомол сафига тортди; кейин рабфакда ўқиш учун Қозонга кетди.

1925 йили Орск уезди комсомол комитетининг, сўнг Оренбург уезди комсомол комитетининг инструктори бўлиб ишлади. 1927 йилда Москвага борди; бу вақтда у ўз ше'рлари блан китобхонлар ҳурматини қозонган талантли ёш шоирлардан эди. Муса Жалил Москвада ВЛКСМ Марказий Комитетида ишлади, шу ерда 1929 йили Коммунистик партия сафига ўтди; 1931 йили Москва университетини муваффақиятли тамомлади.

Муса Жалил ўз ижодини жамоат ишлари блан боғлаб олиб борди, бадиий маҳоратни пухта эгаллаш, асарларининг юксак савияда бўлиши учун тинмай ишлади; рус классик ва совет адабиёти намуналарини қунт блан ўрганди.

1925 йилда унинг «Биз борамиз!» деган ше'р ва поэмалар тўплами нашр қилинди; 1929 йили «Ўртоққа» деган иккинчи ше'рлар тўплами, 1934 йилда эса комсомолга бағишланган учинчи тўплами «Орденли миллионлар» номи блан чиқди.

1935 йилда Гослитиздат Муса Жалилнинг ше'рларини биринчи марта рус тилида нашр этди. Муса бу асарларида Ватан, Коммунистик партия ҳақида, янги социалистик ҳаётнинг озод кишилари, шон-шараф ишига айланган эркин меҳнат, колхоз тузумининг муваффақиятлари, янги авлод, соф муҳаббат ҳақида куйлайди; халқлар дўстлиги, совет ватанпарварлигини мадҳ этиб, ўнлаб ше'рлар ёзди.

Унинг 1940 йилда ёзилган «Хат ташувчи» поэмаси фақат ўз ижодида эмас, шу блан бирга гуркираб ўсиб келаётган ёш татар совет адабиётида ҳам катта воқиа бўлди. Шоир бу поэмада икки қалбнинг— колхоз хат ташувчиси Темирбулат блан бригадир қиз Файрузанинг соф севгиси, фидокорона меҳнати, ички кечирмаларини бадиий бўёқларда чизди, чин муҳаббат ҳарқандай қийинчиликларни енгишини, ишда муваффақият қозонишга ёрдам беришини зўр пафос блан куйлади.

Муса Жалил драматургия соҳасида ҳам анча асарлар ёзиб қолдирди. Унинг либреттолари татар совет драматургиясининг дурдоналари ҳисобланади. Композитор Жигановнинг Муса Жалил либреттоси асосида ёзилган «Олтин соч» операси анашундай энг яхши саҳна асарларидан биридир.

Муса Жалил 1939 йили Татаристон Совет ёзувчилари союзига раҳбар бўлиб сайланди. У бу постда раҳбар сифатида ташаббус кўрсатиб, коммунистларга хос зўр мас'улият блан ишлади. У моҳир сан'аткор бўлиш блан бирга уста ташкилотчи ҳам эди.

1941 йил... Бутун халқ гитлерчи босқинчиларга қарши муқаддас урушга қўзғалди. Разил душманни тор-мор қилиш ва Ватанни сақлаб қолиш учун ҳамма оёққа турди! Муса Жалил ҳам бир қўлига қалам, бир қўлига қурол олиб душманга қарши курашди. Ўзининг оташин ше'рлари блан ватандошларини руҳлантириб, уларни душмандан аёвсиз қасос олишга чақирди. Уруш йилларида унинг «Окопдан хатлар» тўплами нашр этилди.

Муса Жалилдан хат келмай қолди. Кейинча «бехабар йўқолди»га чиқди. Бу кўнгилсиз хабар шоирнинг қариндош-уруғларини, оиласини, бутун ватандошларини қаттиқ ташвишга солди. Аммо буларнинг ҳечқайсиси ҳам Мусанинг дараксиз йўқолиб кетишига асло ишонмадилар. Ҳақиқатан шундай бўлди. Коммунист, оташин ватанпарвар шоирнинг олиб борган курашлари, бу йўлда қаҳрамонларча ҳалок бўлгани гитлерчи газандалар Совет Армияси томонидан батамом тор-мор этилгач ма'лум бўлди. Бу ҳақда фашизм концлагеридан озод бўлган, ўз она-Ватанига қайтиб кетаётган бир белгияли партизан Брюсельдаги совет консулига бориб батафсил гапириб беради. У, консульга дўсти Муса Жалил қатл олдидан омонат қолдирган қўйин дафтарини топширади. Бу дафтарда шоирнинг тюрьмада ёзган ше'рлари бор эди.

Муса Жалил Волхов фронти участкаларидан бирида душман блан бўлган шиддатли жангда оғир ярадор бўлади ва қуршовда қолиб, асир олинади. У тутқинликда жим турмайди; концлагерьдан асирларнинг қочишини уюштиради, оташин агитацияни жонлантириб юборади. Бунинг учун гестапочилар уни Берлиндаги Моабит зиндонига ташлаб қийнайдилар ва осиб ўлдиришга ҳукм қиладилар. Пўлат иродали ватанпарвар шоир тутқинлик йиллари—1942 йилнинг июнидан то 1944 йилнинг 14 январигача — ўзининг охирги нафасигача коммунист деган юксак фахрли номни кўз қорачуғидай сақлайди, бир минут ҳам Ватанни, эл-юртни, ёр-биродарларини эсдан чиқармади. У доим: «Москва келар, бизни қутқарар» деб қат'ий ишонади.

Лекин разил душман уни қатл этади.

Ўзбекистон ССР Давлат нашриёти яқинда марҳум шоирнинг Моабит тюрьмасида ёзган ше'рларини ўзбек тилига таржима қилиб, нашр этди. Китобни қўлга олиш блан кўзингиз чангалли симлар блан ўралган маш'ум тюрьмага тушади. Гўё шоир бағрини ерга бериб ижод қилаётгандай, ше'рлари тюрьма деворларини тешиб ўтиб, кенг фазода қанотланаётгандай, тилдан тилга ўтиб жанговар гимндай жаранглаётгандай...

Шоирни юпатган, кўнглини кўтарган, у блан суҳбатлашган бирдан-бир дўсти қўшиқлари бўлди; у қалби, халқи нима деса, шуни қўшиқ этиб куйлади, шу қўшиқ блан душманини енгди:

Сизда ҳамма ҳис-туйғуларим,
Сизда тоза ёшим, ўйларим.
Сиз ўлсангиз — унутиларман,
Яшасангиз — тирик бўларман.

(«Қўшиқларим»)

Муса Жалил ўзининг жанговар қўшиқлари блан фашист устига бургутдай ташланди: оёғида кишан, ўзи тутқинда бўлса ҳам, ўткир публицистик ше'рлари, аччиқ сатиралари блан ёв қалбини вайрон қилди, ёвуз душманнинг бутун кирдикорларини фош этди, фашизмнинг инсон бошига тушган бир вабо, ичи мўрт бир нарса эканлигини очиб ташлади.

Қаҳрамон шоир ўлимдан заррача қўрқмади, аксинча ўлим ундан қўрқди; «ўқ еб, қонга беланганда ҳам, бўш келмади, кўз ёши тўкмади» қафасга тушган қушдай зорланмади. Аксинча қотилнинг башарасига тик қараб нафратлар ўқиди. «Афсус, сендайларнинг мингтанг ўрнига юзтангни отдим, қайтиб боргач бунинг учун халқимдан узр сўрайман» деди.

Тиз чўкмайман, қотил қаршингда,
Тутқун қилсанг, қулдек эзсанг ҳам,
Ўлсам тикка туриб ўламан,
Болта блан бошим кессанг ҳам.

(«Қотилга»).

Шоир она юртини, халқини жонидан азиз кўрарди; уни қийнаган, кўксини тирнаган нарса Ватанидан жудолик, халқи, бола-чақаси, севган ёри, қовми-қариндошларидан айрилиқ бўлди. Лекин у доим ўзини халқи блан бирга ҳис этди. Моабит тюрьмасида ёзилган ше'рлар ана шундан гапиради.

Йўллар, йўллар сиз она юртдан
Ажратиб узоққа олиб келдингиз.
Етар энди, кўп туриб қолдим,
Мени уйга қайта элтингиз.

(«Йўллар»).

Эй, Двина,
Бу зўр оқиминг
Буриб бўлса эди ортингга,
Ше'рим блан бирга танимни
Олиб кетар эдинг юртимга.

(«Двинага»).

Муса Жалил тутқинлик йилларида фақат ўз шахсий ҳаёти, руҳий кечирмалари ҳақида ёзиш блан чекланмади. Унинг диққат марказида аввало ҳар нарсага қодир совет кишисининг тўлақонли образини яратиш масаласи кўндаланг турди. У «Моабит дафтари»га кирган «Қиз қўшиғи», «Дастрўмол», «Шоир», «Севги», «Ишонма», «Севган ёрим», «Кўйлак», «Сен унутарсан» ва бошқа ўнлаб лирик ше'рларида совет кишисига хос олижаноб фазилатларни, ички кечирмаларни шу қадар зўр эҳтирос блан умумлаштирганки, бу ше'рларни ҳаяжонланмасдан, тўлқинланмасдан ўқиш мумкин эмас.

Юз ўлимдан қолдим, соф ишқинг
Ҳаёт берди қайтадан менга.
Ёшинг блан тиккан кўйлагинг
Кийиб келдим мана ёнингга.

(«Кўйлак»)

Шоир «Урушдан сўнг» деган ше'рида бундай дейди:

Узоқ эмас,
Ичиб шодланиб —
Қадаҳларни сўнгра тўнтариб,
Йўл олармиз дўст қони томган
Кенг қирларга, енгни шимариб.
Қирлар тўлсин олтин буғдойга,
Ёнган уйлар тиклансин қатор
Ғолиб халқнинг меҳнат теридан
Қирлар гуллаб, бўлсин чаманзор.

Муса Жалилнинг «Моабит дафтарига» кирган ше'рларининг ҳаммаси ҳам бир-биридан гўзал, бир-биридан яхши, бадиий жиҳатдан камолга етган ше'рлардир. Ундаги юздан ортиқ ше'рнинг қайсибирини ўқиманг, ўзининг ҳарорати, музикавийлиги, мазмун ва мақсаднинг бойлиги блан дарров кишини мафтун қилади. Юракни тўлқинлантирган шундай зўр қалам эгасини ўлдирган қотилга ла'натлар ўқийсиз:

Ерда ётган худди тўнкадай,
Яшамагин наф'сиз — ҳаётда.
Маяк бўлиб ёнсин ҳаётинг
Ўзингдан сўнг келар авлодга.

(«Бир насиҳат»).

Қутқарарми йиғи, ёлвариш,
Асир этса душман юракни?
Бўғаолмас лекин кишанлар
Қилич ушлаёлган билакни!

(«Ботирлик тўғрисида»).

Муса Жалил умидимиз ва келажагимиз бўлган янги авлод — бахтиёр совет ёшлари ҳақида, совет халқларининг бузилмас улуғ дўстлиги ҳамда ишчи-деҳқонлар ўртасидаги биродарона иттифоқ ҳақида қалби қувончларга тўлиб, тўлқинланиб ёзди. У ўз ше'рларида совет кишисининг ақл-идроки, зўр заковатини бадиий бўёқларда чизишга, унинг салобатли образини ўқувчи кўз олдида тўлалигича гавдалантиришга, ҳарқандай қийинчиликларга бардош бериб, уни енгишга ва унинг ички дун'ёсини ҳартомонлама очиб беришга алоҳида э'тибор қилди.

Татар халқининг асл фарзанди ўзининг оптимистик руҳ блан суғорилган ажойиб ше'рлари блан совет поэзиясига янгилик киритди. «Моабит дафтари» жанговар поэзиянинг дурдоналаридан бўлиб қолди.

Ўзбекистон ССР Давлат нашриёти марҳум қаҳрамон шоирнинг сўнгги китобини нашр этиб, яхши иш қилди. Бу ўринда таржимоннинг хизматларини ҳам алоҳида кўрсатмоқ керак. Шоир Мамарасул Бобоев ҳарбир ше'рни оригиналидек чиқаришга, авторнинг стилини, қофияларини сақлашга катта э'тибор берган.

Бу китоб совет кишиларини, айниқса ёшларни Ватанга, Коммунистик партияга чексиз муҳаббат руҳида тарбиялашда катта аҳамиятга эга.

Совет Иттифоқи қаҳрамони, ажойиб шоир Муса Жалил асло ўлмайди, унинг номи доим шон-шараф блан эсга олинади.

М. НОРМАТОВ,
С. САИДХЎЖАЕВ.

ФРАНЦИЯ ЭЛЧИХОНАСИДА ВЕНСАН ОРИОЛЬ ЖАНОБЛАРИ ШАРАФИГА ЗИЁФАТ

9 мартда Франциянинг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси М. Дежан СССР Олий Совети Президиуми Раиси К. Е. Ворошиловнинг шахсий меҳмони сифатида Москвага келган Франция отоқли жамоат арбоби, Франция Республикасининг собиқ Президенти Венсан Ориоль жаноблари шарафига зиёфат берди.

Зиёфатда Венсан Ориоль жаноблари, Франциянинг СССРдаги элчихонасининг маслаҳатчиси, Мухтор министр Ж. Лалуа, маслаҳатчи Ф. де Лианкур, ҳарбий, ҳарбий-денгиз ва ҳарбий-ҳаво атташеси генерал Ж. Виган-Браке, Элчихона секретарьлари Г. де Ла Порт ва Ж. Ф. Нуавиль ҳозир бўлдилар.

Зиёфатда совет томонидан Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, А. И. Микоян, В. М. Молотов, СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг Раиси А. П. Волков, СССР Олий Совети Президиумининг Секретари Н. М. Пегов, СССР Маданият министри Н. А. Михайлов, СССР Ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари А. А. Громико, СССР Олий Совети Президиуми Секретарининг ўринбосари А. Ф. Горкин, Москва Совети Ижроия комитетининг раиси Н. И. Бобровников, СССР Ташқи ишлар министрлиги биринчи Европа бўлими мудирининг вазифасини бажарувчи В. А. Вальков ҳозир бўлдилар. (ТАСС).

ВЕНСАН ОРИОЛЬ ЖАНОБЛАРИ МОСКВАГА ҚАЙТИБ КЕЛДИ

Франция Республикасининг собиқ президенти Венсан Ориоль жаноблари рафиқаси блан Совет Иттифоқида саёҳат қилиб 9 март кундуз куни Москвага қайтиб келди.

СССР Олий Совети Президиуми Раиси К. Е. Ворошиловнинг шахсий меҳмони сифатида СССРга келган Венсан Ориоль жаноблари Ленинградни, Киевни, Ростов-Донни, Тбилисини, Сталинградни бориб кўрди.

Меҳмоннинг мамлакат бўйлаб қилган саёҳатида у блан ҳамроҳ бўлиб юрган СССР Олий Совети Президиуми секретарининг ўринбосари А. Ф. Горкин, СССР Олий Совети Президиуми концелярияси бошлиғининг ўринбосари Ю. А. Королев, Франциянинг СССРдаги элчихонасининг маслаҳатчиси, мухтор министр Ж. Лалуа ҳам Москвага қайтиб келдилар. (ТАСС).

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи блан Яман Мутаваккил Корольлиги ўртасида савдо битими имзоланганлиги тўғрисида қўшма ахборот

СССР Ташқи савдо министрлиги вакиллари блан Яман Мутаваккил Корольлиги Ҳукумати вакиллари ўртасида Яманда тўла ҳамжиҳатлик ва жуда самимий руҳда ўтган музокаралар натижасида 1956 йил 8 мартда Қоҳира шаҳрида СССР блан Яман Мутаваккил Корольлиги ўртасида савдо битими имзоланди.

Бу битим шу иккала мамлакат ўртасида дўстлик тўғрисида тузилган, 1955 йил 31 октябрьда янгидан тикланган Шартномани ривожлантириш юзасидан тузилди. Битим иккала мамлакат ўртасида тенгҳуқуқлилик ва ўзаро манфаатдорлик асосида савдо алоқаларини ривожлантиришни кўзда тутади.

Совет Иттифоқи Яманга ҳархил ускуналар, қишлоқ хўжалик машиналари, бинокорлик материаллари, нефть маҳсулотлари, ун, гуруч, қанд ва бошқа товарлар етказиб беради.

Яман СССРга кофе, қуруқ мевалар, тери ва Яман одатда экспорт қилиб келаётган бошқа товарларни чиқаради.

Савдо битимини Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Ҳукуматининг ваколотига биноан СССР Ташқи савдо министрлигининг вакили ўртоқ И. И. Кротов, Яман Мутаваккил Корольлиги Ҳукуматининг ваколотига биноан Яманнинг Мисрдаги Давлат министри ва фавқулодда ҳамда мухтор вакили Ассаид Абдураҳмон Абдусамад Абутолиб имзоладилар.

ГФРДАГИ СССР ЭЛЧИСИ В. А. ЗОРИННИНГ СОВЕТ ГРАЖДАНЛАРИНИ ГФРДАН РЕПАТРИАЦИЯ ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДАГИ БАЁНОТИ

БОНН, 10 март. (ТАСС). Бу ерда ма'лум бўлишича, СССРнинг Германия Федерал Республикасидаги элчиси В. А. Зорин кеча ГФР ташқи ишлар министрлигининг статс-секретари Хальштейн ҳузурида бўлиб, унга қуйидаги баёнотни қилган:

Ма'лумки, 1955 йил ёз фаслида Москвада олиб борилган музокаралар вақтида СССР ҳукумат делегацияси кўчириб олиб кетилган ва Германия Федерал Республикаси территориясида бўлган совет гражданларини ўз юртига қайтариш тўғрисидаги масалани ГФР делегацияси олдига қўйган эди. ГФР ҳукумат делегацияси мазкур совет гражданларини СССРга қайтариш ҳақидаги масалани ҳал этишда ёрдам беришга ва'да қилган эди.

СССР элчихонаси ва Совет Иттифоқидаги компетентли ма'мурлар олаётган хатлардан ма'лум бўлишича, ўз ватанидан ҳамда ўз оилаларидан зўрлик блан ажратилган ва ҳамда ГФР территориясига олиб келинган совет гражданларининг кўпчилиги моддий жиҳатдан оғир шароитда яшаб келмоқда, доимий иш, турар-жой, тирикчилик воситалари блан та'минланмаган. Масалан, Штарнбергдаги Богачук деган гражданка узоқ вақтдан буён моддий жиҳатдан жуда оғир аҳволда ишсиз яшаб келмоқда, ўз юртига жўнаб кетишга ҳаракат қилганда тўсқинликларга учрамоқда, граждан Аверьянов — ишсиз инвалид бўлиб, очликдан азоб чекиб келмоқда ва лазаретда даволаниш учун ҳақ тўлайолмайди; гражданка М. Слепцованинг хабар беришича, Нинбургда уни зўрлик блан квартирасидан чиқараётиптилар; Пассенхофендаги Никаноровлар оиласи арзимаган даражада оз пул блан, ишсиз, аянчли ҳолда яшаб келмоқда ва ҳакоза.

Улар узоқ вақтдан буён совет элчихонаси блан алоқа боғлайолмаганликлари сабабли, ўз юртларига қайтиб кетишда қийинчиликларга дуч келмоқдалар. Кўчириб олиб кетилганлар учун лагерьларда ва улар яшаб турган жойларда тузилган ҳархил душманчилик руҳидаги эмигрант ташкилотлари совет гражданларининг ўз юртига қайтишига қарши кучли пропаганда юргизмоқдалар, уларни калтакламоқдалар ва террор остига олмоқдалар. Масалан, гражданлардан Акиншин, Зайтунов ва бошқа кўпгина кишилар ана шу ташкилотларнинг а'золари томонидан калтакланганлар. Гражданка Л. Осадчая СССРга қайтишни истаганлигини аллақачон билдирганига қарамай, Дудерштадтда монастирда узоқ вақтдан буён ушланиб турибди. Шу блан бирга, унинг қайтиб кетишига тўсқинлик қилиш мақсадида унга таз'йиқ қилинаётипди. Мюнхенда граждан Вербицкий ўз юртига қайтишни истаганлигини айтганлиги учун душман эмигрант ташкилотларининг чақими блан суд қувғини остига олинган, граждан К. Маринек ақлдан озганлар уйида асоссиз равишда ушланиб турибди. Маринекнинг айтишига кўра, у соппо-соғ одам бўлиб, ўз юртига жўнаб кетишни истайди.

Кўчириб олиб кетилган совет гражданларининг ГФР территориясидаги тюрьмаларда ва лагерьларда ушлаб турилганлигини кўрсатучи кўпгина ҳоллар ҳам ма'лум; элчихона кейинги вақтда тюрьмалардаги совет гражданларидан ўз юртига қайтаришни сўраб ёзилган 46 та хат олди. Ана шуни назарда тутиб ва Ғарбий Германия территориясида узоқ вақтдан буён дипломатия ваколатхонаси бўлмаганлиги сабабли Совет Иттифоқи кўчириб олиб кетилган совет гражданлари блан алоқа боғлаш ва уларни ўз ҳимоясига олиш имкониятига эга бўлмаганлигини ҳисобга олиб, СССР элчихонаси ГФР ташқи ишлар министрлигидан:

1. Кўчириб олиб кетилган ва ГФР территориясида яшаб турган совет гражданларининг, шу жумладан ҳозирги вақтда лагерьларда ва тюрьмаларда бўлган гражданларнинг ҳам рўйхатларини олишда;

2. Элчихона ходимларига СССРнинг лагерьлардаги ва тюрьмалардаги гражданларини бориб кўришларига имконият беришда;

3. ГФРдаги ҳамма маҳбус совет гражданларини қамоқдан озод қилишда ва Совет Иттифоқига репатриация қилишда ёрдам беришни сўрайди.

Бундан ташқари, элчи В. А. Зорин статс-секретарь Хальштейнга ГФР тюрьмаларида турган ва репатриация қилишни илтимос қилган 46 совет гражданининг рўйхатини топширди.

А. И. Микоян Г. Мюрдаль жанобларини қабул қилди

10 мартда СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари А. И. Микоян Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Европа иқтисодий комиссиясининг ижроия секретари Гуннар Мюрдаль жанобларини қабул қилди.

Совет ҳукумат делегациясининг Германия Демократик Республикасида бўлиши

БЕРЛИН, 9 март. (ТАСС). Лейпцигдаги кўкламги ярмарка муносабати блан Германия Демократик Республикасига борган СССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари В. А. Малишев бошчилигидаги совет ҳукумат делегацияси кеча Берлин блан танишишни давом эттирди. Делегация а'золари 7 октябрь номли заводни бориб кўрдилар.

Делегация а'золари корхонанинг цехларини кўздан кечирдилар, ишлабчиқариш ҳаётининг турли томонлари блан қизиқдилар, ишчилар блан ва инженер-техник ходимларнинг вакиллари блан суҳбатлашдилар.

Делегация кечқурун немис давлат опера театрига борди. Театрда Моцартнинг «Сералдан ўғирлаш» операси қўйилди.

Сукселайнен Финляндия сеймига раис бўлиб сайланди

ХЕЛЬСИНКИ, 9 март. (ТАСС). Финляндия сеймининг раиси Фагерхольм бош министр лавозимига ўтганлиги сабабли депутат Виено Иоганнес Сукселайнен (аграрлар иттифоқи) сейм раиси бўлиб сайланди.

ДАЛЛЕС ДЕҲЛИГА КЕЛДИ

ДЕҲЛИ, 9 март. (ТАСС). АҚШ давлат секретари Даллес бош министр Неру блан музокаралар олиб бориш учун Карачидан самолёт блан бугун Деҳлига келди

Эрон шоҳи Карачидан жўнаб кетди.

КАРАЧИ, 9 март. (ТАСС). Карачи радиосининг билдиришича, биркунлик визит блан 8 мартда Покистонга келган Эрон шоҳи Муҳаммад Ризо бугун Теҳронга учиб кеттан.

Шоҳ Карачида бўлган вақтида генерал-губернатор Искандар Мирза блан ва Покистоннинг бошқа раҳбар арбоблари блан учрашган. Бугун эрталаб, Карачидан жўнаб кетиши олдидан шоҳ СЕАТО кенгашининг сессияси муносабати блан бу ерда бўлган АҚШ давлат секретари Даллес блан суҳбатлашган.

Грецияда бўлиб ўтган парламент сайловига доир

АФИНА, 9 март. (ТАСС). Бу ерда Грецияда бўлиб ўтган парламент сайловининг узил-кесил натижалари э'лон қилинди. Ҳаммаси бўлиб 4.420.478 сайловчи рўйхатга олинган эди. Овоз беришда 3.380.915 сайловчи қатнашган. Миллий радикал союз (ЭРЭ) 1.595.946 овоз, «Демократик бирлашма» — 1.619.805 овоз, прогрессчилар — 74.597 овоз олганлар. Қолган овозларни мустақиллар ва айрим кандидатлар олганлар. ЭРЭ 165 депутатлик ўрнини, «Демократик бирлашма» 132, мустақиллар 3 депутатлик ўрнини оладилар.

Сайловчиларнинг 23,6 проценти овоз беришда қатнашмаган.

Тивериад кўли районида исроил қўшинларининг тўпланиши

ДАМАШҚ, 9 март. (ТАСС). Газеталарнинг хабарларига кўра, Сурия ташқи ишлар министри БМТнинг Фаластиндаги кузатучилар штабига, шунингдек Совет Иттифоқи, АҚШ, Англия ва Франция ҳукуматларига меморандум юбориб, Тивериад кўли районида исроил қўшинларининг одатдан ташқари кўп тўпланаётганлигига э'тиборни жалб этган.

Тошкентда

ЯНГИ МОДАЛАР

Тошкент шаҳар модалар уйи коллективи аҳоли учун баҳор ва ёз мавсумларига оид янги хил модаларни танламоқда. Шу йилнинг ўзида модалар уйининг чеварлари 250 хил фасонда катталар ва болалар учун кийим-кечак тикишни ўзлаштирдилар. Шундан ҳозир 70 хил фасонда тикилган кийим-кечаклар сотиш учун магазинларга чиқарилди.

Модалар уйига Тошкентдаги Сталин номли тўқимачилик комбинати ва Марғилон ипак комбинатларидан кўплаб ҳархил гулли крепдешин ва бошқа ипакли газламалар келтирилди. Бу ипакли газламалардан аёллар учун сифатли ва хушбичим қилиб тикилган кўйлаклар аҳолига манзур бўлмоқда. Шу кунларда модалар уйи залида ҳархил фасондаги модалар виставкаси ташкил қилиш учун тайёргарлик кўрилмоқда. Виставкага юз хилдан ортиқ фасондаги кийим-кечаклар қўйилади.

Модалар уйи чеварлари янги хил модаларни ижод қилиш ва кийим-кечакларнинг сифатли тикилишига жиддий э'тибор бермоқдалар.

Айниқса илғор модельёрлардан Н. Скородумова, В. Сергеева ва О. Бродниковскаялар янги хил, чиройли фасонларни тез-тез таклиф қилишлари ҳамда тиккан кийимларининг сифатлилиги блан бошқаларга ўрнак бўлмоқдалар.

Сурада: модалар уйи модельёрлари ва конструкторлари ёзги кўйлаклар учун янги фасон ва газламалар танламоқдалар.

В. Лейзерович фотоси.

Институт ДОСААФчилари

Ўрта Осиё политехника институтининг ДОСААФ комитети отучилар секциясида, автомобильчилар ва морзистлар тўгаракларида машғулотлар самарали ўтаётир.

Ҳозир отучилар тўгарагининг қатнашчилари (тренери ўртоқ Н. Шваненберг) олий ўқув юртлари ўртасида бўладиган мусобақаларга пухта тайёргарлик кўрмоқдалар. План бўйича 1956 йилда 350 та разрядли отучилар, 2000 та ГТО значкистлари тайёрлаш мўлжалланди.

Институт отучи-спортчиларининг ютуқлари катта. Масалан, химия-технология факультетнинг 2-нчи курс студенти А. Морозов «Буревестник» жамияти биринчилиги учун яқинда бўлиб ўтган отиш мусобақаларида биринчи ўринни эгаллади ва янги республика рекордини қўйди.

Автомобильчилар тўгараги ҳам самарали ишламоқда. Тўгарак а'золарининг сони бу йил ўтган йилдагига нисбатан 2,5 баравар ўсди. Бу тўгаракда геология разведка факультетининг студентларидан Гордиенко, Еркабаев ва Гуржиевлар, Илюкевич (химия факультети) Городских, Струкова, Мирошниченко (қурилиш факультети) ўртоқлар актив иштирок этмоқдалар.

Морзистлар тўгарагининг фаолияти ҳам кучайтириб юборилди. Бу тўгарак машғулотларига 300 га яқин студент иштирок этаётир.

Бу йил институт ДОСААФ комитети дирекция блан ҳамкорликда тўгараклар ишини жонлантириш соҳасида бирмунча муҳим тадбирларни амалга оширди. Ҳозир институтда отиш ТИРини қуриш ишлари тугалланиш олдида турипти. Машғулотлар ўтказиш учун янги милтиқлар олинди. Амалга оширилаётган бундай спорт тадбирлари СССР халқлари спартакиадасини муносиб кутиб олиш учун пухта замин ҳозирлайди.

Ишчиларга ғамхўрлик

Пайпоқ-трикотаж фабрикасининг касаба союз комитети ишчи ва хизматчиларга ғамхўрлик қилишни яхшиламоқда. Касаба союз комитети ўтган йилнинг ўзида 100 га яқин кишини мамлакатимизнинг турли шаҳарларидаги дам олиш уйларига юборди. Ишчилар Кисловодск, Қрим ва Тошкент атрофидаги санатория ва дам олиш уйларида ҳордиқ чиқариб келдилар. Шу йил февральгача 10 дан ортиқ ишчи ва инженер-техник ходимларга турли дам олиш уйларига бориш учун путевка берилди. Илғор ишчилардан Султонова, Нестерова, Лиханова каби ўртоқлар Троицкдаги «Октябрь X йиллиги» дам олиш уйида бўлдилар. Шунингдек, Расичеева, Янгулатова каби ўртоқлар шу кунларда Бурчмулла ва Қибрай дам олиш уйларида ҳордиқ чиқармоқдалар.

Янги ошхоналар

Яқинда Киров район, Чимкент кўчасида 500 ўринли ошхона биноси қуриб битказилди ва ишга туширилди. Мана шундай янги ошхоналар тез кунда Фрунзе районининг Мало-Бешёғоч кўчасида, Октябрь, Киров ва Куйбишев районларида ҳам очилади.

Сталин номли маданият ва истироҳат боғида янги чойхона биноси қурилабошланди.

Пойтахт меҳмонлари

Март-апрель ойларида Тошкент шаҳрида мамлакатимизнинг шуҳрат қозонган кўпгина артистлари гастрольда бўладилар.

Яқин кунларда Тошкентга рус қўшиқлари ва романсларини ижро этучи машҳур артист Александр Вертинский келади. Захаров ва Петров ўртоқлар раҳбарлигидаги Львов эстрада ансамбли Ўзбекистон Давлат филармонияси саҳнасида ўнга яқин концерт беради.

Февраль ойи ўрталарида Тошкент Давлат консерваториясида органист Гари Гротбергнинг концертлари бўлди. У органда машҳур рус ва четэл композиторларининг асарларини ижро этди. Ёшлар ва студентларнинг Варшавада бўлиб ўтган V Халқаро фестивалининг лауреати — пианиначи Юрий Мурашев ҳам Тошкентда бирнеча концерт беради.

Бундан ташқари, Буковина қўшиқ ва рақс ансамбли Тошкентда биринчи марта бўлиб, концертлар беради. Тошкентли тамошабинлар бу йил латиш эстрада ансамблининг янги программаси блан танишадилар.

А. Навоий номидаги опера ва балет театрининг «Уйқудаги гўзал» ва «Боқчасарой фонтани» спектакльларида эса Москва ва Ленинград хореография билим юртларини тамомловчиларнинг классик балет группаси қатнашади.

ҲОДИСА

ЁНҒИН ЎЧИРИЛДИ

Соат кечаси 4 лар чамаси эди. 14-нчи милиция бўлимининг милиционери Акишин навбатчиликдан қайтаётиб, кўча чеккасидаги уй бўғотидан бурқиб чиқаётган тутунга кўзи тушиб қолди ва фурсатни бой бермай, дарҳол яқиндаги телефонга бориб, ўт ўчириш командасига хабар қилди. Ўзи эса тезлик блан ортга қайтди-да, хонадонларни уйғотиб, ёнғинни ўчиришга киришди. Ўртоқ Акишин чаққонлик блан ҳаракат қилар, олов авж олаётган жойга челаклаб сув сепарди. Мана ёнғин ўчириш командаси ҳам етиб келди... Кўп ўтмай ўт ўчирилди.

Ҳодиса рўй берган уйда яшовчилар хуш'ёр ва эпчил милиционерга миннатдорчилик изҳор қилдилар.

СУДЗАЛИДАН

ҚИЛМИШИГА ЯРАША ЖАЗОЛАНДИ

«ЕЗ 42-11» номерли машинанинг шофери У. Абдуллаев шу йил 28 январь куни Калинин районидаги Сталин қишлоқ Совети территориясида кўча қоидасини бузади. У, машинани жуда тез ҳайдаб бориши натижасида аравада картошка ортиб, кўчанинг ўнг томонидан келаётган Ўрунбой Зокировни уриб юборади. Арава устидан учиб кетган У. Зокиров боши блан ерга тушиб ўлади.

Яқинда Калинин район 1-нчи участка халқ суди жиноятчи У. Абдуллаевнинг жиноий ишини очиқ суд мажлисида кўриб чиқди. Суд Абдуллаевни қилмишига яраша 8 йилга ахлоқ тузатиш меҳнат лагерига юборишга, қамоқни ўтаб чиққандан сўнг 2 йил сайлаш ва сайланиш ҳуқуқидан маҳрум этишга ҳукм қилди.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

Физкультура ва спортни янада ривожлантириш учун

Ўзбекистонда баҳор-ёзги спорт мавсуми бугун, я'ни ўтган йилдагидан бир ой илгари бошланади. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Физкультура ва спорт республика комитетининг раиси ўртоқ Р. Исмоилов ЎзТАГ мухбири блан суҳбатда қуйидагиларни айтди:

— Ўзбекистон физкультурачилари СССР халқларининг бўладиган спартакиадасига актив тайёргарлик кўрмоқдалар. Ҳозир республикада аҳоли яшайдиган деярлик ҳарбир пунктда спорт майдончаси ёки футбол майдони бор. Ярим миллиондан кўпроқ йигит ва қизлар енгил атлётиканинг ҳархил турлари блан, ўйинлар, гимнастика блан шуғулланмоқдалар, БГТО ва ГТО значоклари учун нормалар топширмоқдалар. Биргина ўтган йилнинг ўзида ўн спорт мастери, 384 биринчи разрядчи, икки мингга яқин иккинчи разрядчи спортчилар ва ўнбеш мингдан ортиқ учинчи разрядчи ва ёшлар разрядидаги спортчилар тайёрланди. Юз мингдан кўп киши БГТО ва ГТО учун норма топширдилар.

Спорт маҳорати бирмунча ошди. Буни йигит ва қизларимизнинг Бутуниттифоқ мусобақаларида эришган муваффақиятлари кўрсатиб турибди. Самарқандли мактаб ўқучиси Т. Пресс СССР чемпиони ва рекордчиси унвонини олишга сазовор бўлди. Гимнастикачилардан — спорт мастерлари С. Чуксеева ва В. Химпач, енгил атлётикачилар О. Ряховский, В. Баллод ва бошқалар Совет Иттифоқи терма командалари составига кирдилар.

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XX с'езди физкультура ва спортни янада ривожлантириш, айниқса ёшлар ва мактаб ўқучиларини жисмоний тарбиялашни яхшилаш соҳасида янги вазифалар қўйди. Янги мавсум партиянинг ана шу топшириқларини бажариш белгиси остида ўтади. Ўтган йиллардан фарқ қилиб, бу йил асосий э'тибор саноат корхоналаридаги, колхоз, совхоз ва МТСлардаги, янги қурилишлардаги, муассаса ва ўқув юртларидаги коллективларнинг спорт ишларини активлаштиришга, шунингдек очиқ ҳавода йил бўйи машқлар ва мусобақалар ўтказишга қаратилади. Ёзнинг биринчи ярмида ишлабчиқариш, район, шаҳар ва область мусобақалари, июньда эса — тўққизинчи Умумўзбекистон спартакиадаси ўтказилади. Шу йил ёзда республиканинг олтмиш бир командаси ҳархил Бутуниттифоқ мусобақаларида қатнашади. «Пахтакор» жамиятининг «Б» класси мастерлари командаси футбол мусобақаларида иштирок этади.

Ёшларимизнинг халқаро алоқалари ўсмоқда ва мустаҳкамланмоқда. 1955 йилда фақат бир учрашув — Афғонистон футболчилари блангина учрашув ўтказилган экан, бу йилги мавсумда Тошкентга четэл Шарқидаги бирқанча мамлакатлардан футбол командаларининг келиши кутилади.

Броқ, Ўзбекистон физкультура ташкилотларининг ишида ҳали анча камчиликлар бор. Республикада энг яхши коллективларнинг, масалан, Шафрикон районидаги Молотов номли колхоз, Тошкент областидаги «Қизил Ўзбекистон» колхози, Фарғона гидролиз заводи ва бошқа коллективларнинг тажрибаси қониқарсиз пропаганда қилинмоқда. Бу эса шунга олиб келмоқдаки, ёшларнинг спорт блан шуғулланишига кам э'тибор берилмоқда, ёшлар ва биринчи навбатда ўзбек қизлари физкультура коллективларига суст жалб этилмоқда. Спорт базалари қурилишининг сур'атлари паст. Қашқадарё областида бу ишлар айниқса ёмон қўйилган, СССР халқлари спартакиадасига тайёргарлик кўручи ташкилот комитетлари буерда шу вақтгача тузилмаган.

Шубҳа йўқки, бу камчиликларнинг ҳаммаси яқин вақт ичида бартараф қилинади. Ўзбекистоннинг физкультура ташкилотлари КПСС XX с'ездининг тарихий қарорларига жавобан меҳнаткашлар ўртасида физкультура ишларини янада яхшилайдилар, спорт соҳасида янги муваффақиятларга эришадилар. (ЎзТАГ).

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 11/III да кундуз **Сўнгги пушаймон**, кечқурун **Бир шаснинг масаласи**, 13/III да **Юрак сирлари**.

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 11/III да кундуз **Бахт соҳили**, кечқурун премьера **Вертер**, 13/III да **Кармен**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 11/III да кундуз **Фарҳод ва Ширин**, кечқурун **Сингиллар қиссаси**.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 11/III кеч соат 8 да **Ҳиндистон ва Бирмадаги гастроль сафардан қайтган Ўзбекистон сан'ат усталарининг ҳисобот концерти**.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Бугун ва ҳар куни 3 бўлимда **янги цирк** тамошалари. РСФСРДА хизмат кўрсатган артист **Оскал-Оол** раҳбарлигида **Тува автоном областининг цирк артистлари** қатнашади. Тамоша кеч соат 8 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Пан То Си** раҳбарлигида совет цирки **корейс артистларининг** ва РСФСРда хизмат кўрсатган артист **Оскал-Оол** раҳбарлигида **Тува цирк артистларининг гастрольлари**. **А. Н. Александров** раҳбарлигида **икарий ўйинлари**. Бугун **3 марта тамоша** кўрсатилади. Тамошалар кундуз соат 1, 4 ва кеч 8 да бошланади.

«РОДИНА», НАВОИЙ номли, «ЁШ ГВАРДИЯ», «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун) — янги кинокомедия **Ажойиб кунлардан бирида**.

«ИСКРА» (кундуз ва кечқурун) — **Рўёбга чиқмаган орзулар**.

АЛИШЕР НАВОИЙ НОМЛИ ОПЕРА ВА БАЛЕТ ТЕАТРИДА

14 ва 16 мартда

Ҳиндистон ва Бирмадаги гастроль сафаридан қайтган

ЎЗБЕКИСТОН САН'АТ УСТАЛАРИНИНГ

ҲИСОБОТ КОНЦЕРТЛАРИ

Концертлар кеч соат 8 да бошланади. Билетлар театр кассасида ва район кассаларида эрталаб соат 11 дан сотилади.

ЭСТРАДА ТЕАТРИДА (Навоий кўчаси, 69, телеф. 37-267, 35-964) 14, 15, 16, 17, 18 мартда

ХОРАЗМ ОБЛАСТЬ ТЕАТРИНИНГ

ГАСТРОЛЬ КОНЦЕРТЛАРИ

Концертларда: Ўзбекистон ССР халқ артисти **Султонпошшо Раҳимова**, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Назира Юсупова, Раҳим Оллоберганов, Карим Исмоилов**, артистлардан **Эркиной Бекжонова, Мат'ёқуб Раҳимов** ва бошқалар қатнашади.

Концертлар кеч соат 8 яримда бошланади. Касса ҳар куни кундуз соат 2 дан очилади.

Корхона, муассаса, ташкилот, ўқув юртлари ва колхозлардан билетга заявкалар қабул қилинмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ МЕҲНАТ ОМОНАТ КАССАЛАРИ ВА ДАВЛАТ КРЕДИТИ БОШҚАРМАСИ КОРХОНА, МУАССАСА ВА ТАШКИЛОТЛАРГА ЭСЛАТИБ ЎТАДИКИ.

1955 ЙИЛДА ЧИҚАРИЛГАН СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ДАВЛАТ ЗАЁМИГА ЁЗИЛГАН ИШЧИЛАР ВА ХИЗМАТЧИЛАРДАН

ОХИРГИ ВЗНОС

1956 ЙИЛ МАРТ ОЙИНИНГ БИРИНЧИ ЯРМИ УЧУН ТЎЛАНАДИГАН ИШҲАҚИДАН УШЛАНИШИ ЛОЗИМ.

Заёмга ёзилган кишиларга облигацияларнинг ўз вақтида берилишини та'минлаш учун корхона, муассаса ва ташкилотлар заёмга ёзилган ҳарбир киши ва омонат касса блан бўлган ҳисобларини ўз вақтида текшириб чиқишлари ҳамда облегацияларини олмасдан ишдан бўшаб кетган кишиларга облигацияларини етказиб бериш чораларини кўришлари лозим.

Ўзбекистон ССР Давлат меҳнат омонат кассалари ва давлат кредити бошқармаси.

Жар кўча, Ҳунарманд проезд, 1-нчи тупик, 16-нчи уйда турувчи **Дора Шаевна Гильберг**нинг Жар кўча, 3-нчи уйда турувчи Григорий Тимофеевич Черняховскийдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Москва район, 3-нчи участка халқ судида кўрилади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ. Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34. **РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ:** коммутатор — 36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136 Совет қурилиши бўлими — 132, Маданият бўлими — 132, Адабиёт ва сан'ат бўлими — 39040, Қишлоқ хўжалик бўлими — 39040. Саноат ва транспорт бўлими — 132 Хатлар бўлими — 34048. Маҳаллий ахборот бўлими 135 Секретариат — 34048. Э'лонлар бўлими — 38142.

Р. 01385. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр № 1393.